



Irtiottoja

Vaihdos viestintään oli helppo, kertovat Anna Karismo ja kaksi muuta ex-toimittajaa. » 8



Yksinäinen mies raskaassa lajissa

Yksinkertaista ja niin tehokasta. Valokuvaa-
mista ilman kikkailua. Kuva ei tarvitse selit-
telyä. Valokuvaaja **Vesa-Matti Väärä** on
luottanut peruskuvaan.
Kuvassa on selkeä sommittelu ja hyvä pin-
tojen jako. Se antaa tilaa urheilijalle ja hänen
ammattimaiselle suoritukselleen.
Ei tuuli- eikä kuplakoneita vaan luomukup-
lat, jotka näyttävät siivittävän uimarin huike-
aan vauhtiin veden alla.

Still-kuva elää ja liikkuu. Se johdattaa kat-
sojansa mielikuvituksen ja tarinoiden mysti-
seen maailmaan.
Huippukuvat syntyvät sekunnin murto-
osissa. Tapahtuma on vangittava oikealla
hetkellä ja oikeassa paikassa.
Kuva oli julkaistaessa otsikoitu ”Yksinäi-
nen mies raskaassa lajissa”. Sama otsikko
sopisi hyvin luonnehtimaan myös lehtikuvaa-
jien työtä.

Kuvaajan ja taitto-osaston yhteistyö on
myös toiminut. Kuva julkaistiin kuudella pals-
talla.
Pienemmässä koossa julkaistuna **Matti
Mattssonin** sukellus ei olisi toiminut yhtä
hyvin.

Seppo JJ Sirkka
seppo.sirkka@eastpress.fi

KIRJOITTAJA ON VALOKUVAAJA
JA EASTPRESS-KUVATOIMISTON PERUSTAJA.

Ilman kikkailua.
Vesa-Matti Väärän
ottama sukellusku-
va uimari Matti
Mattssonista jul-
kaistiin Helsingin
Sanomien urheilu-
sivuilla 16. elokuuta
2014.

numeraali

14 898

Suomen Journalistiliiton
jäsenmäärä on 14 898 (3.6.
2014). Tammi–kesäkuussa
liitosta erosi 223 jäsentä.
Eron yleisin syy oli alalta
pois siirtyminen (48) tai
muu syy (116). Alkuvuonna
kuoli 56 SJL:n jäsentä.

SJL sai tammi–kesäkuus-
sa 200 uutta jäsentä, joista
suurin osa (56) liittyi Radio-
ja televisiotoimittajien liit-
toon.

LÄHDE: SJL

poimuri

Toimittajilla on lähteitä, jotka ruokkivat toimitusta tiedoilla. Helposti käy
niin, että itsesensuuri iskee, kun tästä lähteestä itsestään pitäisi kirjoittaa.
Tämä näkyy maakunnissa esimerkiksi siinä, miten päätöksentekijöistä kir-
joitetaan.

JSN:n puheenjohtaja **Risto Uimonen** Savon Sanomissa 18. elokuuta

En ole aina soittanut kaikille, jotka olisivat mahdollisesti tienneet kulloi-
senkin juttuni aiheesta. Aina ei ole aikaa. Kun toimituskokouksessa pääte-
tään viikon lopuksi, että seuraavan perjantain lehdessä kerrotaan, mihin
yliopistoja tarvitaan, on omien pohjatietojensa varassa. Ja sen jälkeen nii-
den, jotka sattuvat parhaaseen loma-aikaan olemaan töissä ja vastaamassa
puhelimeen.

Toimittaja **Aurora Rämö** HS Teemassa 4/2014

Tietolähteisiin on syytä suhtautua kriittisesti. Paitsi jos tiedonlähde on Iso
Poika, ekonomi, valtionvarainministeri tai poliisi. Kriittisyyden ei pidä an-
taa estää iskevän kommentin julkaisua.

Nimimerkki Alvar Totinen Vihreässä Langassa 12/2014

mitenkäs nyt?

**Pelastetaan Stocka -ryhmän takana
ollut myyntivalmentaja perusti elo-
kuun alussa Facebookiin Pelastetaan
Hesari -ryhmän. Miksi ammattikon-
sulttina tarjoat palvelua ilmaiseksi ja
pyytämättä, Mika D. Rubanovitsch?**

Täytyykö kohteen aina olla humani-
täärinen? Onko kiellettyä auttaa pörs-
siyhtiöitä, jotka työllistävät tuhan-
sia? Olen huolissani jatkuvista irtisano-
misista ja yt-neuvotteluista. Keskellä
mediamurrosta *Hesari* edustaa tinki-
mätöntä journalismia. Sitä ei saa pääs-
tää näivettymään kertakäyttömediaksi.
Olen *Hesarin* monivuotinen tilaaja,
eikä minulle ole yhteistyötoiveita Sa-
nomille tai *Hesarille* nyt eikä tulevai-
suudessa.

S.7

”Ulkoministeriö ja mahtava Sanoma-konserni ovat perääntymässä itärintamalta, vaikka juhlapuheissa niiden edustajat kantavat huolta sananvapaudesta.”

Vapaa toimittaja ja
tietokirjailija Elina Grundström



Markku Lappalainen
markku.lappalainen@journalistiliitto.fi

Kiviä on käännettävä

Skånska Dagbladetin toimittaja **Dag Ankersen** teki elokuun lopulla tutkivaa journalismia laskemalla katukiviä. Kävi ilmi, että poliisi oli antanut julkisuuteen väärää tietoa Malmössä järjestetystä mielenosoituksesta. Tapah-
tumista laatimassaan tiedotteessa poliisi liioitelti mielen-
osoittajien voimankäyttöä. Viranomaistiedotteen mu-
kaan mielenosoittajat olisivat muun muassa heitelleet
poliiseja katukivillä.

Mielenosoitusta seurannut Ankersen kierteli tapah-
tumapaikalla eikä löytänyt yhtään irroitettua katukiveä.
Haastattelemalla mukana olleita hän varmistui myös sii-
tä, että mielenosoittajat eivät käyneet paikalla olleiden
pelastusyöntekijöiden kimppuun, vaikka poliisi niin ker-
toi. Paikalla olleista journalistista ainoana Ankersen
ryhtyi ihmettelemään viranomaistiedotusta.

Ruotsin *Journalistenille* antamassaan haastattelussa Ankersen toteaa, että toimittajat ovat hyväuskoisia suhteissaan viranomaisiin. Poliisiin luotetaan liikaa tilanteissa, joissa se on ollut osapuolena.

Poliisi ja laajemminkin viranomaiset nauttivat pohjois-

maisissa demokratioissa laajaa luottamusta. Malmön episodi antaa aiheen arvioida luottamuksen luonnetta. Onko aihetta uskoa kritiikittä se, mitä meille kerrotaan? Vai pitäisikö journalismin parhaiden perinteiden mukaisesti tarkistaa triviaaleinkin tieto ennen kuin se välitetään edelleen?

Suomessa Helsingin huumeepoliisin päällikön **Jari Aarnion** rikosepäilyihin liittyvä tutkinta herättää lukuisia kysymyksiä journalistien ja poliisin suhteista. Aarnio on virkansa puolesta ollut keskeinen henkilö myös oman yksikkönsä tiedottajana ja tiedonantajana. Vasta prosessin edetessä voidaan varmuudella arvioida, mikä rooli toimittajilla on tässä vyyhdessä.

Erilaiset verkostot ovat toimittajille ammatillinen elinehto, mutta niihin liittyy myös omat riskinsä. Kovin läheiset suhteet sokeuttavat, kaveruus on suorastaan vaarallista.

Harva jaksaa käännellä kaikkia kiviä joka tilanteessa ja varsinkaan silloin, kun tarjolla on niin sanotusti kovaa kamaa.

toimii

Vapaaksi syntynyt

Sylvi

Mikä? Huhtikuussa 2012 perustettu verkkolehti, joka luonnehtii itseään naistenlehdeksi ilman lisäaineita. Sylviä tehdään vapaaehtoisporjalta, ja sitä julkaisee osuuskunta.

Päätoimittajat:
Kaisu Tervonen ja
Johanna Siik

Lukijat: Tekijöiden mukaan viime kuukausina 19 000–39 000

Naistenlehtien toimituksissa heitetään toisinaan läppää oman lehden perustamisesta. Unelmien lehdessä saisi toteuttaa villeimmätkin ideat ja sanoa asiat suoraan ilman konseptin ja sidosryhmien rajoitteita.

Verkkolehti *Sylvi* on kuin todeksi tullut läppä. Sen tausta-ajatuksia on, että jos hyvät tyytit tekevät itsensä näköistä lehteä, hyvähän siitä tulee. Perustajien ainoa selkeä linjaus on välttää eläinten hyväksikäyttöön pohjautuvaa materiaalia.

Koska *Sylvn* toimittajat kirjoittavat siitä, mistä ovat innoissaan, monet lehden jutuista ovat hauskaa ja persoonallista luettavaa. Toimituksen vastuu lähinnä itselleen antaa mahdollisuuden tehdä limuviinatestin tai julkaista eroottisen novellin, jos huvittaa.

Vapaudella on kääntöpuolensa. *Sylvi* nojaa kulttuurikritiikkiin ja kokemusjuttuihin, ja sitä säännöllisesti lukiessa *nään, koin, raportoin* -tyyli menettää viehätystään. Väliin alkaa yllättäen kaivata sitä perinteistä: päivistävää dosenttia, laajempaa taustoitusta tai muuta suhteutusta ympäröivään maailmaan.

Sylvin remmiin kuuluu kymmeniä toimittajia, joten aiheiden ja näkökulmien kirjon luulisi olevan valtava. Ne, jotka ehtivät kirjoittaa vapaaehtoispuhjalta, taitavat kuitenkin olla keskenään aika samanlaisia. He ehtivät myös matkilla, katsella, kuunnella, lukea ja käydä ulkona.

Verkkojulkaisemisen etuja on, että tila ja muoto joustavat. Toimiva idea on esimerkiksi Flow-festivaali kuvina. Isoja tekstejä saisi tuottaa ja editoida terävämmin, jotta parhaat heitot eivät hukkuisi massaan. Moni ingressi on loistava.

Sylvi haastattelee kulttuuriväkeä ja aktivisteja ja pääosin muita kuin niitä, jotka keikkuvat perinteisten naistenlehtien kannessa. Lehden kansijuttuna on usein *Kymmenen tuopin haastattelu*, jossa paljastavaa on jo se, kuka



Kaikki käy, melkein. Sylvi kommentoi elokuvia, kirjoja, musiikkia, teatteria, viinaa, seksiä, ruokaa, tyyliä, ilmiöitä ja ihmisiä mutta ei sellaista, mikä riitelee vegaanivakauksen kanssa.

uskalsi mukan.

Tuopposille päätyy sekä miehiä että naisia. Vaikka haastateltava olisi juuri julkaissut kirjan, puhetta tulee muustakin kuin siitä. Siksi tuoppijutuissa, kuten *Sylvissä* muutoinkin, on ihanaa ajattomuutta.

Nina Erho

Teeman seurassa viihtyy

Sata sivua mediaa – tuorein *HS Teema* (4/2014) ei petä. Sen seurassa viihtyy, jutut ovat huolellisesti kirjoitettuja ja harkitusti annosteltuja.

Saman voi sanoa aiemmista *Teemoista*. Vaikka ruodittavana on aina yksi aihe, juttujen muodostama paketti toimii. Lehti laatii teemoistaan kokonaisuuksia, jotka piirtävät myös ajankuvaa ja kirjoittavat historiaa. **Mauno Koivisto, Tove Jansson ja Alvar Aalto** saattavat haiskahtaa menneeltä. *Teema* on tuonut heidät hienosti tähän aikaan, kunkin vuorollaan.

Harvassa ovat nykyisin ne lehdet, jotka tulee pannuksi talteen lukemisen jälkeen. Hyllyssäni on useita *Teemoja* harrastuksiini liittyvien aikakauskirjojen rinnalla. En tiedä, palaanko niihin koskaan, mutta en ole raaskinut heittää niitä paperinkeräykseenkään.

Hyvää ei tohdi hylätä.
Markku Lappalainen

ajassa

Palkkaluokkien 2A ja 2B kehitys 2003–2013

ostovoimakorjattu (2013)

+34,5%

+12,3%

+31,5%



Tes-pöydästä tarjoillaan palkkamalttia

Marja Honkonen, teksti
Heli Saarela, grafiikka

Kurja taloustilanne ja yleinen linja antavat lehdistön työehtosopimukselle ahtaat raamit.

Lehdistön tes-neuvotteluissa väännetään tällä kertaa tiukimmin tekstikohdista, ei palkoista. Journalistiliiton ja Viestinnän Keskusliiton neuvottelijat arvioivat palkankorotusten jäävän maltillisiksi.

Syksyn tes-neuvottelujen ensimmäinen tapaaminen on perjantaina 5. syyskuuta. Työnantajapuolen mielestä korotusvaraa ei käytännössä ole.

”Yritysten taloudellinen tilanne on erittäin vaikea. Ennen neuvotteluja ei silti

kannata vetää kantoja lukkoon”, VKL:n pääneuvottelija, Sanoma Lehtimedian toimitusjohtaja **Jarmo Koskinen** sanoo.

Journalistiliitto ei aio neuvotella nollaratkaisusta. Edunvalvontajohtaja **Petri Savolainen** myöntää kuitenkin, että taloustilanne ja viime syksynä solmittu työllisyys- ja kasvusopimus antavat melko ahtaat raamit.

Syyskuun lopussa päättyvässä sopimuksessa VKL ja SJL noudattivat kasvusopimuksen linjoja. Tämän vuoden helmikuussa se tarkoitti, että kuluneelle tes-kierrokselle ei tippunut toista korotusta. Valtakunnansovittelija katsoi, että lehdistön kesäkuussa 2013 saama 0,7 prosentin korotus kattoi lehdistön lyhyen sopimukseen suhteutettuna tupon 20 euron ja 0,4 prosentin yleiskorotukset.

Tupon toisen jakson korotuksista neuvotellaan ensi kesänä. Koskinen ei ha-

”Viime tes-kierros jätti traumoja puolin ja toisin.”

Petri Savolainen, SJL:n edunvalvontajohtaja

lua vielä kertoa, kuinka pitkää sopimusta työnantajapuoli lehdistölle tavoittelee.

”Tuntuu kuitenkin luonteelta, että lehdistön työehdoista neuvoteltaisiin samassa rytmissä alan muiden sopimusten kanssa.”

Taulukkopalkkojen korottaminen on SJL:n kestopäätös. Yleiseen tasoon verrattuna esimerkiksi 2A- ja 2B-palkat ovat kehittyneet hitaammin, ja inflatio on lohkaissut niistä reilun osan. Vertailukohdalla on tosin väliä: toimittajien palkka-

kehitys noudattelee Tilastokeskuksen arvion mukaan erityisasiantuntijoiden palkkoja.

Tarkan vertailun tekee hankalaksi se, ettei taulukkopalkkoille kerätä suoraan verrannollisia tilastolukuja. Tilastokeskuksen luvuissa mukana ovat erilaiset lisät ja tulospalkkiot. Toimittajien keskimääräinen ansio lisät huomioiden osaan vuodesta 2012 noin satasella, kertoo ennakkotieto SJL:n tuoreesta palkkatutkimuksesta.

Tes-neuvotteluissa pöydällä ovat keskiansion sijaan nimenomaan taulukkopalkat.

”Vähimmäispalkkataulukko on pohja, jolta kaikki palkat ponnistavat. Taulukkoa lähellä olevia journalisteja on yhä enemmän”, SJL:n Savolainen sanoo.

Taloushuolia riittää. Printtipuolen mai-



nosmyynti on ollut laskussa sekä viime että kuluvana vuonna. Tammi–heinäkuussa laskua oli sanomalehtimainonnassa 9 prosenttia ja aikakauslehtimainonnassa 15,6.

Venäjä-pakotteet eivät sen sijaan ole näkyneet mainosmyynnissä suoraan – toistaiseksi. Mediatalojen johtajat arvioivat myös välillisten vaikutusten olleen vähäisiä.

”Toki ne lisäävät epävarmuutta. Vaikutuksia tulee, jos tilanne jatkuu. Teoriassa mainonta voi tietysti lisääntyäkin, kun pakotetuotteet halutaan saada liikkeelle kotimaan markkinoilla”, Keskisuomalainen Oyj:n toimitusjohtaja **Vesa-Pekka Kangaskorpi** pohtii.

Jos raha on tiukilla, mitä tes-tekstimuutoksia sitten voidaan saada? SJL kartoitti tavoitteita jäsenkyselyllä, johon tuli 445 vastausta. Niiden mukaan toimittajat ha-

luavat ainakin pitää kiinni kuudennesta lomaviikosta, jonka puolesta viimeksi melkein lakkoiltiin.

Toisekseen saman sopimuksen haluttaisiin koskevan koko toimitusta silloinkin, kun yksi tekee nettiä, yksi printtiä ja yksi televisiota. Soveltamisalaa on ratkottu liittojen välillä työryhmässä jo keväällä, ja työ on jatkunut kesän jälkeen.

Liitto kantaa huolta myös luottamusmiesten asemasta kasvavissa konserneissa. Paikallisen sopimisen ehtona on, että luottamusmies tuntee paikalliset olosuhteet.

Savolainen toivoo neuvotteluiden etenevän tällä kertaa hyvässä hengessä.

”Viime tes-kierros jätti traumoja puolin ja toisin. Nyt on ymmärrystä, millä tavoin neuvotteluja saadaan eteenpäin ja millä tavalla ne saadaan juttutaraan. Eiväthän nämä koskaan helppoja ole.”

Lehdistön tes-neuvottelut alkavat

Lehdistön työehtosopimus päättyy syyskuun lopussa. Kuluva sopimuskausi oli lyhyt, vain reilun vuoden mittainen. Ratkaisua haettiin viimeksi valtakunnansovittelijan kautta, ja lakko peruuntui vain kahta tuntia ennen ilmoitettua alkamisaikaa.

Neuvottelut alkavat 5.9. Sovun toivotaan löytyvän ennen sopimuskauden päättymistä, mutta käytännössä neuvottelut yleensä venyvät jonkin verran. Uuden sopimuksen hyväksyy liiton valtuusto ylimääräisessä kokouksessa.

Neuvotteluihin osallistuvat Journalistiliiton edustajina puheenjohtaja Arto Nieminen, edunvalvontajohtaja Petri Savolainen, työehtoasiamies Tytti Oras sekä Jussi Ahlroth (HS), Harri Mertaniemi (Alma), Arno Juutilainen (Hämeen Sanomat), Sylvia Bjön (KSF Media) ja Taru Taipale (Talentum). VKL:n pääneuvottelijana toimii Sanoma Lehtimedian toimitusjohtaja Jarmo Koskinen.

lyhyesti

MARTTI KAINULAINEN / LEHTIKUVA



Tutkintavanki. Helsingin huumarikosyksikön entinen päällikkö Jari Aarnio on istunut kaltereiden takana viime marraskuusta lähtien. Tutkinnan aikana ilmaisukieltoon on toimittajien lisäksi määrätty myös asianosaisten asianajajia.

Toimittajia ilmaisukieltoon Aarnio-tutkinnassa

Journalistin saamien tietojen mukaan ainakin *Alibin* päätoimittaja **Mika Lahtonen** ja MTV:n toimittaja **Pekka Lehtinen** ovat joutuneet ilmaisukieltoon huumepoliiseja koskevan tutkinnan aikana. Poliisi on kuullut toimittajia todistajina.

Lakiin perustuvasta kiellostä huolimatta toimittajan täytyy punnita tietojaan ammattietikan ja *Journalistin ohjeet* huomioon ottaen.

”Hyvää lehtimiestapaa noudattaen tieto voidaan mielestäni julkaista, vaikka se olisi lainvastainen”, viestintäoikeuden professori **Päivi Korpisaari** (ent. **Tiilikka**) sanoo.

Ilmaisukiellon rikkomisesta eli salassapitorikoksesta voi saada sakon tai enintään vuoden vankeutta. Mahdollisen rangaistuksen takia tietoa ei kannatakaan itse uutisoida. Korpisaaren mielestä sen voi kertoa kollegalle, jolloin toimittajalla on lähde-

suoja.

”Kieltoa pitäisi harkita tavanomaista tarkemmin, kun kysymyksessä on journalisti”, Korpisaari sanoo.

Pekka Lehtisen mukaan ilmaisukieltolaki rajoittaa sananvapautta. Hän ei silti huomannut merkittäviä vaikutuksia omassa työssään. Lehtinen kertoi ilmaisukiellosta kesäkuussa MTV3:n *Vinkkimiehet*-ohjelmassa. Hänen ilmaisukieltonsa päättyi elokuun lopussa.

Lahtonen on ilmaisukiellossa 19. syyskuuta saakka.

”Ilmaisukiellolla saadaan hiljaiseksi keskeisimmät rikos- ja oikeustoimittajat, jos niin halutaan. Toisaalta ymmärrän sen, että esitutkinta halutaan tehdä häiriöttömästi. Kielto koettelee journalistisia ohjeita ja sananvapautta.”

Vera Miettinen

LUE JUTUN PIDEMPI VERSIO JOURNALISTIN VERKKOSIVUILTA.

Sanoman aikakauslehtiin yt-neuvottelut

Sanoma-konserni on aloittanut yt-neuvottelut, jotka johtaa enimmillään 130 hengen irtisanomiseen tai osa-aikaistamiseen. Niistä enintään 40 kohdistuu Magazine Media -liiketoimintaan ja 90 keskitettyihin asiakaspalvelu- ja telemyyntitoimintoihin.

Sanoman mukaan neuvottelut liittyvät uudelleenorganisointumiseen. Vuonna 2012 silloisessa Sanoma Magazinesissa käytiin yt-kierros, jossa irtisanottiin 69 työntekijää.

”Ensimmäinen ajatus on nyt monella ollut, että mistä enää voi tehostaa”, sanoo pääluottamusmies **Ilja Ojala**.

Yt-neuvottelut aloittivat elokuussa myös *Iltalehtiä* kustanta-

va IL-Media, asiakaslehtitalo Alma360 ja Kustannus Oy Demari. Alma360 vähentää enintään 15 ja Kustannus Oy Demari enintään 9 henkilöä.

IL-Media on tiedottanut suunnittelewansa muutoksia ulkoasutuotantoon ja vähentävänsä enintään 19 henkilöä.

”Se on raju luku, kun ulkoasutuotannossa on 31 työntekijää. Työn määrä ei näytä olevan vähenemässä, ja nykyiset työntekijät ovat koulutettavissa kaikkiin uusiin tehtäviin”, sanoo pääluottamusmies **Juha Keskinen**.

IL-Media aikoo yhdistää digitaaliset lifestyle-palvelunsa yhdeksi toimitukseksi ja rekrytoida sinne uusia tekijöitä.

Nina Erho



Oletamme,
että liikkuvan
kuvan merkitys
verkossa
kasvaa.

Klikkaa mua

Videot pyörimään

Seppo Roth kertoo, miksi alueellinen lehti tekee verkkoon videoita.

Nina Erho, teksti
Konsta Leppänen, kuva

Aamulehden verkkoliiketoiminnan kehitysjohtaja Seppo Roth, miksi alueellinen lehti tekee videoita?

Liikkuva kuva on listattu Alman strategiaan, koska oletamme, että sen merkitys verkossa kasvaa. Liikkuva kuva on verkon vahvuuksia, sitä ei pysty printissä esittämään. **Mihin oletuksenne liikkuvan kuvan merkityksen kasvamisesta perustuu?**

Hyvä kysymys. Yksi kiistaton trendi on, että verkkomainonnan kovimmin kasvavat muodot ovat videomainonta ja mobiilimainonta. Televisiokanavatkin suuntautuvat verkkoon voimakkaasti. Verkkoyhteyksien nopeutuminen helpottaa liikkuvan kuvan käyttöä. Mutta mitään yhtä raporttia oletuksen pohjaksi en nyt pysty lyömään pöytään (toimittaa myöhemmin viittaukset suomalaisten digitaalisen markkinoinnin asiantuntijoiden IABlogiin ja amerikkalaisen Pew-tutkimuskeskuksen *State of the News Media* -selvitykseen). **Onko videoiden tekemiselle muita perusteita?**

Liikkuva kuva on tämän hetken ja tulevaisuuden luonteva kerrontamuoto, joka on syystä opetella. Videolla pystyy näyttämään selkeästi asioita, joihin vaadittaisiin kymmenentuhatta sanaa. Jos otetaan kaikki kaupallinen päältä, se on yksi journalismin tekemisen tapa, aivan kuin kirjoittaminen ja valokuvaaminen. **Millaisista aiheista teette videoita?**

Niitä tehdään kaikenlaisia, mieluummin vähän liikaa. Olemme vielä opetteluvaiheessa, ja verkko sallii enemmän kokeiluja kuin printti. Syksyllä meillä on kokenut videojournalisti kouluttamassa.

Keitä videontekoon koulutetaan?

Yritämme levittää osaamista mahdollisimman laajalle, sekä kuvaajille että toimittajille. **Lehden toimitukselle videot ovat uusi työtehtävä. Millaista keskustelua käytte tästä?**

Toimituksessa on paljastunut yllättäviä videojournalismin kykyjä, ja on koettu, ettei se niin vaikeaa olekaan. Joskus se on ehkä ollut vähän pelottavaa, mutta kynnys tekemi-

Harvaa toimittajaa kiinnostaa, lukeeko kukaan hänen juttujaan. En keksi muuta selitystä kaikille väsyneille verkko-otsikoille.

Verkossa otsikko on usein yksin. Paperilla näyttävä kuva, näppärä ingressi tai koukuttava aloitus saattaa pelastaa jutun, verkossa ei. Houkutteleva otsikko kymmenkertaistaa saman tekstin lukijamäärän.

Verkko ei ole sanomalehti eikä televisiolähetys. Verkko on verkko.

Aikanaan otsikko tiivistä sisällön. Nyt sellaiset otsikot

hyödyttävät vain Googlen, Facebookin ja uutisagregattien liiketoimintaa.

Silti fiksu otsikko ei huijaa. ”Katso kuvat” on lukijan palvelua.

Puhutaan klikkihuorauksesta. Lukijat kuulemma kylästyvät kiinnostavaan otsikointiin ja katoavat. Todisteita ei näy. Vilkaiskaa vaikka iltapäivälehtien kävijämääriä.

Paljonko olisit valmis maksamaan verkkopalvelusta, josta et koskaan avaa yhtään juttua?

Ville Grahn

KIRJOITTAJA ON KESKISUOMALAISEN VERKKOLIIKETOIMINNAN PÄÄLLIKKÖ.

kolumni



Elina Grundström
elina.grundstrom@kolumbus.fi
KIRJOITTAJA ON HELSINKILÄINEN
VAPAA TOIMITTAJA JA TIETOKIRJAILIJA.

Informaatorauhaa rajalle

On pelottavaa seurata, miten nopeasti sanavapaus murenee Venäjällä.

Pietariin on Helsingistä lyhyempi junamatkan kuin Vaasaan. Kun vierailin siellä alkuvuodesta, journalistit olivat tuskissaan. Joka kuukausi oli astunut voimaan joku uusi vaikeatulkintainen mediaa rajoittava laki. Edes viattoman matkailuohjelman toimittaja ei enää tiennyt, mitä saa sanoa ja mitä ei.

Sen jälkeen tilanne on pahentunut: Itsenäisiä medioita on vaiennettu, bloggaajia on alettu rekisteröidä ja nettisivuja vaaditaan käyttämään Venäjällä sijaitsevia palvelimia, mikä mahdollistaa niiden täydellisen valvonnan.

Kun Venäjä käy informaationsotaa, toimittajat voisivat rakentaa informaatorauhaa. Kaikki henkilötason kontaktit venäläisiin toimittajiin ja pienikin tuki itsenäisille medioille ovat nyt arvokkaita. Hyvä esimerkki yhteistyöstä on *Le Monde Diplomatique & Novaja Gazeta* -lehti, joka julkaisee *Novaja Gazetan* juttuja suomeksi.

Ulkoministeriö ja mahtava Sanoma-konserni ovat sen sijaan perääntymässä itärintamalta, vaikka juhlapuheissa niiden edustajat kantavat huolta sananvapaudesta.

Viestintä ja kehitys -säätiö Vikes järjesti pitkään toimittajakoulutusta Karjalassa lähialueyhteistyörahojen turvin. Vuonna 2012 ulkoministeriö lopetti kokonaan lähialueyhteistyön määrärahat ja samalla monta muutaakin ruohonjuuritason yhteistyöhanketta – juuri kun itärajan yli suuntautuvalla kansalaisdiplomatialle olisi kipeimmin tarvetta.

Sanoma on puolestaan kannatellut kahta Venäjän tärkeimpiin kuuluvaa mediaa. Pietarissa ilmestyvä *The St. Petersburg Times* on ilmaislehdeksi uskomattoman rohkea ja informatiivinen. Talouslehti *Vedomostia* lukee kuulemma jopa Putinin lähipiiri halutessaan tietää, mitä maassa todella tapahtuu.

Talousvaikeuksissa kärvistelevä Sanoma vahvisti kuitenkin heinäkuussa, että se on myymässä kaikki lehensä Venäjällä. Niiden taloudellinen arvo yhtiölle on mitätön. Nykyisessä informaationsodan ilmapiirissä vapaan tiedonvälityksen säilyminen Venäjällä olisi kuitenkin elintärkeää myös meille suomalaisille.



Raja hämärtyy. "Viestintä-
tehtävissä voi jo tehdä paljon
samaa kuin mediassa", Isän-
nöintiliiton viestintäpäällikkö
Anna Karismo sanoo.

Uusi alku

Helsingin Sanomien ex-toimittaja Anna Karismo vaihtoi journalismin viestintätehtäviin. Vanhasta työstään hän ikävöi lähinnä sitä, mitä se oli viisitoista vuotta sitten.

Hanna Rusila, teksti 🍷 Katja Tähjä, kuvat

JATKUU SEURAAVALLA AUKEAMALLA

Anna Karismo: ”Leipääntyminen iski, kun omille jutuille ei jäänyt aikaa”

Anna Karismon nimi tuntuu monen korvaan tutulta. Hesarilainen on aina hesarilainen, myös lähtönsä jälkeen.

Karismo, 45, irtisanoutui *Helsingin Sanomista* viime maaliskuun alussa, 19 vuoden työrupeaman jälkeen. Hän ehti työskennellä muun muassa Brysselin-kirjeenvaihtajana, taloustoimittajana, tuottajana, uutispäällikkönä ja varaesimiehenä.

Nyt hän on yksi Isännöintiliiton viestintäpäälliköistä ja päätoimittaa taloyhtiöiden hallituksille suunnattua *Kotitalo*-lehteä. Melkoinen muutos – vai oliko sitenkään?

”Kyse on alanvaihdoksesta, se on selvää. Opettelen nyt tekemään jäsen- ja asiakasviestintää ja pyrin pois uutistyon intensiivisyydestä”, Karismo summaa.

Toimittajan taidoista, kuten nopeudesta ja priorisointikyvystä, on uudessa roolissa kuitenkin suuresti hyötyä.

Puistonpenkillä elokuun alun helteessä Karismo näyttää virkeältä ja rentoutuneelta. Kesäloma on loppunut pari päivää aiemmin.

”Tämä oli ensimmäinen lomani pitkiin aikoihin niin, että aivot olivat täysin narikassa. Hyvä fiilis.”

Hesarilaisuudesta irti päästäminen ei silti käynyt noin vain, päinvastoin. Luopumisprosessi vei vuosia, vaikka Karismo ei kuulunutkaan niihin, jotka yt-höylä pakotti lähtemään.

”Olin ollut henkeen ja vereen hesarilainen, enkä edes ajatellut muuta. Leipääntymisen tunne tuli vasta ihan loppuvuosi-na, kun lehden tekeminen muuttui”, hän kertoo.

Erikoistoimittajuudelle ja omille jutuille oli yhä vähemmän tilaa ja aikaa. Samalla aiheet muuttuivat kevyemmiksi. Kokenut toimittaja alkoi miettiä, halusiko tehdä

työkseen ”vähän kaikkea”.

Headhunterin esittämä tarjous osui sopivaan hetkeen. Karismo mietti ensin päänsä puhki, ottaisiko sen vastaan.

”Mukana oli narsistinenkin puoli: Hesarilaisena olin kaiken keskipisteessä. Olinko valmis luopumaan tuosta paikasta?”

Isännöintiliiton viestintäpäällikkö
Anna Karismo

”Pohdin, halusinko päästää irti vanhasta ja ikään kuin muuttua tavikseksi. Mukana oli tietty narsistinenkin puoli: Hesarilaisena olin kaiken keskipisteessä. Olinko valmis luopumaan tuosta paikasta?”

Karismo teki siirtymäprosessistaan konkreettisen. Lähtöpäätöksen jälkeen hän istutti taimia, lähti yksin ulkomaanmatkalle, teki pitkiä kävelylenkkejä.

”Päivä päivältä ajatus siitä, etten enää menisi Sanomataloon, tuntui vähemmän pahalta”, hän muistelee.

Uusi ala ja sen haasteet alkoivat vetää puoleensa.

”Jälkeenpäin olen melkein ylpeä itsestäni, kun selvisin näin kivuttomasti. Kaikille luopuminen ei ole yhtä helppoa. Ihmiset ovat psykologisesti niin erilaisia.”

Silti Karismo ei tunne yhtään ex-kollegaa, joka katuisi alanvaihtoaan. ”Tiedän, että joillekin hesarilaisille lähtö on ollut

kova paikka. Mutta kaikki ovat löytäneet polkunsu. Vierivä kivi ei sammaloitu.”

Työ Isännöintiliitossa on osoittautunut Karismolle monella tapaa positiiviseksi yllätykseksi.

”Olin ajatellut, että toimittajan työ on vaihtelevaa, mutta eihän se nykyisin aina ole totta. Ammatti on muuttunut osittain hyvin rutiininomaiseksi. Sen sijaan viestintäpäällikkönä jokainen päiväni on erilainen”, hän sanoo – ja vaikuttaa vilpittömän innostuneelta.

Noin kolmasosa Karismon työstä on lehdentekoa. Lisäksi hän toteuttaa ulkoista viestintää, markkinoi lehteä, järjestää puhekiertueita, miettii seminaariteemoja.

”Ja suunnittelen printin sisältöjä ja konsepteja yhdessä huippuhyvien visualistien kanssa. Yllätyin, kuinka luovaa viestintätyö voi olla!”

Kaipuuta entiseen ei silti voi kokonaan kiistää. Karismo haikailee ajoittain toimittajan rooliin, varsinkin kun vastaan kävelee loistava juttuaihe. Niin kävi esimerkiksi eurovaalien aikaan.

”Mutta sitten tajuan, etten ikävöi sitä, millaista työni oli viime vuosina, vaan sitä, millaista se oli parhaimmillaan, kymmenen tai viisitoista vuotta sitten. Kaipamaani maailmaa ei enää ole.”

Onneksi uutismaista tietoa voi välittää esimerkiksi Twitterissä, hän naurahtaa.

Karismo listaa uuden työnsä hyviä puolia: vaihtelevuus, vapaus tehdä ja kehittää asioita itsenäisesti, säännölliset työajat, parempi vapaa-ajan hallinta... Kriittinenkin työssä saa olla. Sitä Karismon mukaan suorastaan odotetaan häneltä perinteikkäällä kiinteistöalalla.

Elämänlaatu on siis parantunut?

”Ehdottomasti!”

Aika suoraan sanottu entiseltä vannoutuneelta uutistoimittajalta.

Petteri Linnavalli: ”Olisi tosi vaikeaa palata toimittajaksi”

Miltä tuntuu siirtyä liki 15 urheilutoimittajavuoden jälkeen *Ilta-Sanomista* jääkiekkoseura Helsingin IFK:n viestintäpäälliköksi? **Petteri Linnavalli** vastaa puolentoista vuoden kokemuksella:

”Hienolta. Ei ole ollut hetkeäkään ikävä vanhaan.”

Linnavalli, 41, kirjoitti *Ilta-Sanomissa* erityisesti jääkiekosta ja urheilun taloudesta. Nykyisen työnantajan leivissä kiekko pysyy keskiössä, mutta näkökulma on toinen.

”Ei minulle tultu toimittajana sanomaan, että kirjoita kriittinen juttu. Paljon oli itsestä kiinni. Ehdotin melkein päivittäin uutispäällikölle omia juttuaiheita, ja sain myös tehdä niitä.”

”Mutta nykyisin tehtäväni ei tie-

tenkään ole kirjoittaa negatiivisesti HIFK:sta”, hän sanoo.

Maan suurimpiin kuuluvan urheiluseuran viestintäpäällikkö tuottaa sisältöjä nettiin, suunnittelee ja kehittää viestintää laajalla skaalalla, pitää yhteyttä toimittajiin ja muihin sidosryhmiin sekä seuraa tiedotusvälineiden uutisointia.

Linnavalli vastaa myös HIFK:n Helsinki Garden -hallihankkeen kansalaisviestinnästä.

Työssä on hänestä paljon samaa kuin entisessä. Silti kyseessä on selvästi eri ammatti, jota varten piti opetella uudenlainen ajattelutapa.

”HIFK:n viestijänä edistän tietysti oman joukkueen ja seuran asiaa, mutta emme tuota läpinäkyvää propagandaa.



Pitkä päätyyn. ”Sain aika nopeasti toimittajavaihteen pois päältä. Toki olen edelleen utelias ihminen”, HIFK:n viestintäpäällikkö Petteri Linnavalli sanoo.

”Toimittajien tehtävä on palvella lehteään ja hyödyttää sen liiketoimintaa. Viestinnässä on sama juttu.”

HIFK:n viestintäpäällikkö Petteri Linnavalli

Mekin pyrimme tekemään objektiivisia juttuja ja videoita.”

Monissa liemissä keitetty kehäkettu ei ymmärrä, miksi jotkut suhtautuvat niin tunteella hyppyyn pöydän toiselle puolelle.

”Ehkä jotkut ovat fanaattisesti juuri toimittajia, mutta minun mielestäni työ on työtä. Toimittajien tehtävä on palvella lehteään ja hyödyttää sen liiketoimintaa. Viestinnässä on sama juttu. En käsitä, miksi siinä olisi ongelma, että joku vaihtaa ammattia”, Linnavalli hymähtää.

Linnavalli ei varsinaisesti leipääntynyt urheilutoimittajan työhönsä. Hän yksinkertaisesti kaipasi uutta. Pitkään jääkiekon parissa työskennelleenä stadilaisena mies ei voisi olla tyytyväisempi.

”Työ HIFK:ssa on haastavaa ja moni-

puolista. Sanat pitää asetella millintarkasti kohdalleen, sillä kannattajat suhtautuvat joukkueeseensa intohimoisesti ja palautetta sataa. Ilta päivälehti taas on sanomalehti, eikä ehkä samalla tavalla sydämen asia lukijoille.”

Sortseihin pukeutunut viestintäpäällikkö ottaa ensimmäisen lomanjälkeisen työviikkonsa rennosti. Uudessa ammatissa tuntuu olevan melkein pelkästään hyviä puolia. Esimerkiksi se, ettei tarvitse tehdä vuorotyötä, ja se, että ehtii urheilla ja viettää enemmän aikaa perheen kanssa.

Joidenkin toimittajien näkökulma juttuihin tuntuu Linnavallista nykyisin kaipaalta. Kun katsoo asioita muiltakin kanteilta kuin yhdeltä, maailmankuva avartuu.

”Ei pidä sanoa ’ei koskaan’, mutta olisi kyllä todella vaikeaa palata toimittajaksi.”

JATKUU SEURAAVALLA SIVULLA

Minna Sirkka: ”Monestikohan olisin saanut kenkää?”

Jotkut vannoutuneet toimittajat siirtyivät viestintätehtäviin jo vuosia ennen median nykymyllerrystä. Heihin kuuluu Työeläkevakuuttajat TELA ry:n viestintäjohtaja **Minna Sirkka**, 38.

Hän työskenteli vuosia uutistoimittajana *Aamulehdessä* tiedotusopin opintojensa lomassa. Valmistumisen jälkeen koitti määräaikaaisesti *Me Naisissa* ja sitten kokeilujakso freelancerina.

Työllistyminen oli kuitenkin 2000-luvun alussa vaikeaa, eikä Sirkka viihtynyt freenä. Kun tarjolle tuli tiedottajan paikka toimihenkilökeskusjärjestö STTK:ssa, oli otettava lusikka kauniiseen käteen.

”Ammatti-identiteettini toimittajana oli jo kehittynyt vahvaksi. Oli pikkuisen noloa kertoa kavereille suunnanvaihduksesta”, hän muistelee nyt jo hymyillen.

Hakuprosessin aikana nuorelle nälkäiselle toimittajalle tarjottiin jatkopätkää *Me Naisista*, mutta vakituinen työ painoi vaa’assa enemmän. Tie vei tiedottajasta verkkoviestijäksi, sitten viestintätoimiston konsultiksi ja lopulta viestintäjohtajaksi.

Uusi ammatti-identiteetti muotoutui Sirkkan mukaan vähitellen.

”Alussa ajattelin, että okei, otan nyt tämän työn ja voin myöhemmin palata toimittajaksi. Mutta huomasinkin innostuvani uudesta. Olen yhteiskunnallisesti orientoitunut ihminen, joten minulle oli tärkeää saada työskennellä ei-kaupallisten asioiden parissa”, hän kertoo.

Toimittajan sielu ei ole täysin väistynyt vielääkään:

”Mindsetini on yhä tiedotusopin laitoksella. Saatan jonain päivänä tehdä sinne väitöskirjan.”

Viestintäjohtajana Sirkka kokee olevansa eräänlainen organisaation sisäinen toimittaja. Hän nykäisee mieluusti asiantuntijoita hihasta ja pyytää heitä selittämään monimutkaisia asioita.



Yhteiskunta-asiat kiinnostavat. ”Minulle on tärkeää saada työskennellä ei-kaupallisten asioiden parissa”, TELA ry:n viestintäjohtaja Minna Sirkka sanoo.

Sirkkan on vaikea ymmärtää tiukkoja rajanvetoja toimittajan ja organisaatioviestijän välillä.

”Maailma on muuttunut niin nopeasti niin paljon, että on veteen piirretty viiva, kuka tekee journalismia, kuka asiakasviestintää ja kuka organisaatioviestintää”, hän sanoo.

Yrityksillä ja yhteisöillä on omat julkaisukanavansa, eikä väliin enää tarvita portinvartijaa. Sirkasta olennaista onkin, että kukin hoitaa työnsä niin hyvin kuin osaa.

”Arvostan toimittajia suuresti ja symp-

paan heidän työtään. En missään nimessä yritä kävellä heidän ylitseen, vaan haluan tarjota tietoa mahdollisimman selkeässä muodossa.”

Kahden lapsen äiti sanoo olevansa viestintäjohtajana aina töissä. Silti nykyinen uutistoimittamisen tahti hirvittää häntä sivustaseuraajana.

”En tiedä, miten yhdistäisin vuoro-työn perheenäidin arkeen. Sattuma vei minut tälle tielle. Kerran jos toisenkin olen miettinyt, monestiko olisin saanut kenkää, jos olisin aikanaan valinnut toisin.” ■

Asiakaslehdissä saa vielä tuottaa laatua

Median murros ravistelee koko alaa, mutta asiakaslehtitaloissa resurssit sallivat ainakin toistaiseksi laadukkaan työn tekemisen.

Asiakaslehden käsite on tosin vanhentumassa. Yritykset ja yhteisöt haluavat nykyisin sisältöjä myös nettisivuille, uutiskirjeisiin ja sosiaaliseen mediaan – siis asiakasviestintää. Samalla ala on tehnyt varovaisia avauksia mainonnan suuntaan.

”Bisnes on muuttunut kymmenessä vuodessa hurjasti. Lehdet ovat yhä meille kivijalka, mutta nyt viestinnän tekijöiden pitää hallita kaikki kanavat ja ymmärtää trendit”, Otavamedian asiakaslehtiyksikön johtaja **Marjatta Leino** kiteyttää.

Hänen mukaansa asiakkaat haluavat yhä selvemmin palvelua yhden luukun periaatteella. Siksi Otavamedia toteuttaa tarvittaessa sisältöjen ylläpitämisensä myös pienimuotoisia mainoskampanjoita.

”Sisällöntuotannossa liika mainosmaisuus kuitenkin osuu omaan nilkkaan. Mainostoimistoksi

emme ole ryhtymässä”, hän painottaa.

Yt-kierrokset ovat rokottaneet asiakasviestintäkin. Otavamediasta lähti hiljattain sekä tuottajia että visualisteja.

Leinon mukaan yleinen trendi on, että omilla palkkalistoilla ovat enää ydinosaajat, joita täydennetään verkostoilla ja kumppanuuksilla. Itse tehdään aiempaa enemmän, ja Otavamedian tuottajista osa toimii nykyisin myös avainasiakaspäällikkönä.

Työnteon rytmi on heittänyt kuperkeikkaa.

”Asiakkaiden tarpeisiin on reagoitava nopeasti, ja ne muuttuvat koko ajan. Tekijöiden pitää olla tosi ketterä ja ammattitaitoisia koko sisällöntuotannon saralla”, Leino sanoo.

Asiakas päättää viime kädessä, millaisia sisältöjä hän kanaviinsa haluaa. Se ei häiritse Otavamedian AD:ta **Tuija Tarkiaista**, joka siirtyi hiljattain asiakasviestinnän puolelle tehtyään parikymmentä vuotta journalistisia aikakauslehtiä.

”Koen työn sitä helpommaksi, mitä selvemmin asiakas tietää mitä haluaa. Visuaalinen suunnittelu on minulle ongelmanratkaisua”, Tarkiainen sanoo.

Työ painottuu toistaiseksi printtilehtiin, mutta monikanavaisuus kiehtoo kokenutta visualistia.

”Media-alan resurssit ovat paenneet asiakasviestinnän puolelle. Täällä lehtiä voidaan vielä tehdä hyvillä materiaaleilla, eikä laadusta tarvitse tinkiä. Brändinrakennuksen arvo nähdään aika hyvin”, Tarkiainen pohtii.

Uutta työtään hän pitää monipuolisena ja haastavana, koska brändejä on monta.

”Asiakkaat ovat fiksua ja rohkeita kokeilemaan uutta. Minusta on loputtoman kiinnostavaa pohdita, miten asiakkaan viestin saa parhaiten välitettyä visuaalisin keinoin.”

Tarkiainen uskoo, että journalististen lehtien tilanne kohenee vielä.

”Nyt oli kuitenkin hyvä hetki kokeilla muuta.”

Hanna Rusila

Manipuloitujen tiedekiistojen jäljillä

Mediassa viljellään täysin kritiikittömästi sanaa ”tutkimus”, kirjoittaa Heikki Hiilamo.

toimittajat raportoivat päivittäin erilaisista tiedekiistoista. Paraikaa käydään kiihvasta keskustelua masennuslääkkeistä: ovatko ne lääketeollisuuden salaliitto vai tehokas apu ainakin joillekin vakavasta sairaudesta kärsiville? Julkisuudessa yksittäisten ihmisten kokemukset, lobbausjärjestöjen mielipiteet ja huippututkijoiden tulokset ovat samalla viivalla. Mihin pitäisi uskoa?

Monissa kysymyksissä – kuten masennuslääkkeissä – asiantuntijoidenkin mielipiteet käyvät risiini. Aitojen tiedekiistojen rinnalle julkisuuteen yrittää livahtaa myös manipuloituja tiedekiistoja. Tällöin kyse on siitä, että tiedeyhteisön ”toisinajattelija” pyrkii horjuttamaan julkisuuden kautta yleistä käsitystä tiedeyhteisön hyväksymästä tosiasiasta. Tasapuolisuuteen vedoten eri intressitahot pyrkivät ajamaan omaa tai taustaryhmiensä etua.

Tiedetoimittajien maailmankonferenssissa Helsingissä 2013 pohdittiin manipuloituja tiedekiistoja tupakkateollisuudesta ja ilmastonmuutoksesta vastustajien näkökulmasta. Seminaarin osanottajat saivat vastata myös kyselyyn, jossa tiedusteltiin millaisiin muihin manipuloituihin tiedekiistoihin toimittajat ovat törmänneet, ja miten he onnistuvat erottamaan aidot tieteelliset kiistat manipuloituista kiistoista.

Tieteessä faktat selvitetään hitaasti havaintojen, kokeiden ja kumuloituvan näytön avulla, mutta toimittajat – ja yleisö – haluavat nopeita uutisia. Urheilutoimittajat kyllä osaavat erottaa kyläisat ja niiden tulokset kansainvälisistä huippuurnauksista. Tiedejournalismissa näin ei valitettavasti aina ole.

Mediassa tutkimuksena voidaan pitää yhtä lailla ajatushautomon muutamassa päivässä kyhäämää raporttia kuin kansainvälisessä vertaisarvioidussa tiedejulkaisussa ilmestynyttä artikkelia, jonka työstämiseen on käytetty vuosia. Harvalla alueella julkisuus on niin vääristynyttä suhteessa työmäärään kuin tiedeuutisoinnissa. Vuosikausia kestäneet kansainväliset tutkimushankkeet jäävät vaille näkyvyyttä, mutta parin kaavan taulukkolaskentaohjelman tuotoksella voi saada jättiotsikoita.

Ammattitutkijoiden näkökulmasta mediassa viljellään täysin kritiikittömästi sanaa ”tutkimus”. Peruspulma koskee sitä, mitä voidaan pitää tutkimustuloksina. Tiedeyhteisössä käsikirjoitukset käyvät läpi tieteellisen vertaisarvioinnin, ja

HELI SAARELA



Heikki Hiilamo

heikki.hiilamo@helsinki.fi

KIRJOITTAJA ON ENTINEN TOIMITTAJA JA NYKYINEN HELSINGIN YLIOPISTON SOSIAALIPOLITIIKAN PROFESSORI.

”Harvalla alueella julkisuus on niin vääristynyttä suhteessa työmäärään kuin tiedeuutisoinnissa.”

vasta sen jälkeen voidaan puhua tuloksista. Kaikki muu on periaatteessa vain mielipiteitä, eikä vertaisarvioimattomilla väitteillä ei ole sijaa tieteellisessä väittelyssä.

Heppoisesti haastatteleamalla tai taulukkolaskentaa pyöryttämällä tehty ”tutkimus” ei välttämättä ole muuta kuin piilomainontaa. Vakavammissa tapauksissa kyse on kuitenkin manipuloidusta tieteellisestä kiistasta.

Tupakka ja kasvihuonekaasut ovat hämmästyttäviä esimerkkejä siitä, miten kourallinen lobbareita ja tutkijoita onnistuivat hämärtämään totuuden tupakkakuolemista ja ilmastonmuutoksesta. Tasapuolisuus on tärkeä journalistinen arvo. Se voi kuitenkin muodostua pulmaksi, jos vastakkain on faktaa ja fiktiota. Erilaisten mielipiteiden tasapuolinen kohtelu ei sovi tieteeseen, koska tieteessä ei ole kysymys mielipiteistä vaan faktoista.

Ennen vertaisarviointia tieteellinen väite on

kuin oikeudenkäynnin alussa luettava syyte. Se ei ole tarinan loppu, vaan sen alku. Väitettä ei hyväksytä sen vuoksi, että sen esittäjä olisi nerokas henkilö tai että esittäjä olisi suuri joukko. Väite voidaan hyväksyä todistetuksi vasta sen jälkeen, kun saman alan tutkijoista koostunut arvioitsijoiden joukko on tutustunut todisteisiin ja arvioinut ne riittävän vahvoiksi.

Oikeustoimittajat osaavat erottaa syytteen tuomiosta, mutta monilta tiedekiistoista raportoivilta toimittajilta puuttuu ymmärrys siitä, mikä on vertaisarvioimattomien ja vertaisarvioitujen tulosten ero. Tämä ei tarkoita, etteikö vertaisarviointi olisi yhtä lailla virheille altis inhimillinen prosessi kuin tuomioistuintoiminta.

Tiedetoimittajien maailmankonferenssin kyselyyn vastasi 14 pääasiassa ulkomaista tiedetoimittajaa. Vastajat olivat havainneet manipuloituja tiedekiistoja erityisesti sellaisissa aiheissa, jotka liittyvät ihmisten terveyteen ja ympäristöön.

Suoraan terveyteen liittyvinä manipuloitujen tiedekiistojen aiheina mainittiin sähköyliherkkyys, suurjännitejohtojen terveysvaikutukset, synteettiset lääkkeet, ruuan terveysvaikutukset, ongelmapelaaminen, alkoholin terveysvaikutukset ja alkoholimainonnan käyttäytymisvaikutukset.

Vastajien mukaan manipuloituja tiedekiistoja löytyi myös kalanviljelystä, ympäristöä saastuttavista aineista, kaivosten ympäristövaikutuksista, öljyvahingoista, veden puhtaudesta sekä ydinvoimasta.

Jotkut kiistat ovat selvästi paikallisia. Yhdysvaltalainen vastaaja mainitsi keskustelun evoluutiosta, eteläafrikkalainen toimittaja nosti esiin kysymyksen HIV:n tarttumisesta.

Edes kokeneen tiedetoimittajan ei ole aina helppoa erottaa aitoa tieteellistä kiistaa manipuloidusta kiistasta. Vastajien mukaan epäilyjä tutkimuksen pätevydestä herättää raportoinnin tyyli: ohjaavatko raportointia enemmän etukäteisuskomukset kuin näyttö? Myös silloin on syytä olla varuillaan, jos tulokset perustuvat laadulliseen ”näyttöön”.

Vastajien mielestä epäluuloja ruokkii, jos tutkimuksen rahoittaja on epätavallinen tai vastaperustettu organisaatio, jonka taustoja ei voi selvittää. Hyvä toimittaja tarkistaa myös tutkijan taustan. Tutkija saattaa olla omalla alallaan vasta aloittelija tai hän saattaa olla hankkinut kokemuksensa kokonaan toisella alalla, jolla on vain vähän yhtymäkohtia tutkittuun aiheeseen.

Neuvot manipuloitujen kiistojen paljastamiseksi olivat kuitenkin selkeitä: seuraa rahavirtoja, selvitä mistä tiedot ovat peräisin, tee omaa taustatutkimusta. Yksi toimittaja neuvoi pitämään aluksi kaikkia tiedekiistoja manipuloituina. Toinen suosittelee luopumaan kokonaan sellaisten lähteiden käyttämisestä, jotka ovat levittäneet kiistanalaisia tietoja.



Tarinankertoja

Narratiivisen journalismin konkari Mark Kramer kertoo, miten jutusta saa oikein huonon.

Anu Silfverberg, teksti
Aapo Huhta, kuvat



Mies oli tukehtua narratiivisuuteensa”, lukee parodiasivusto *Uutissirkuksen* otsikossa. Jutussa ei tapahdu oikein mitään, mutta se ei estä maalailevaa kuvailua, joka ei ota loppuakseen.

Samalla apajalla on *Lehti*-lehti, jonka satiiripätkässä haastatellaan uutta content manageria ”luovasta lehtikirjoittamisesta”.

”Nämä uuden ajan volterkilvet jauhavat interiööristä, haastateltavan eleistä ja omista tuntemuksistaan, mutta lukijalle jää käteen vain löysä kulli”, content manager selittää.

Narratiivisesta journalismista tuli vuosituhannen vaihteessa toimitusten muotisana. Nyt uutisosastotkin tulvivat tekstiä, jossa kuvataan seikkaperäisesti surmatalon pihan istutuksia tai haastateltavan tapaa hämmentää kahvia. Kerronnallisuudesta on tullut pilkan kohde, koska sitä tehdään niin paljon niin huonosti.

Tunnustettu kouluttaja **Mark Kramer** lupasi kertoa *Journalistille*, mitä narratiivisen journalistin ei pidä tehdä.

Kuvaile turhia. Kramerilla on kupissa höyryävää kahvia, hotellissa soi pop ja mehua laseihin kaataa tumma poika, ehkä meksikolainen. Ei, sittenkin brasi-

lialainen.

Mitä tekemistä tällä on aiheemme kanssa?

Ei mitään.

Eri aisteja hyödyntävä kuvailu on yksi peruskeino, jolla kirjoittaja yrittää houkutella lukijaa eläytymään tarinaan. Mutta kuvauksen pitäisi ensinnäkin liittyä asiaan ja toisekseen keskittyä vain välttämättömään.

”Toimittaja, joka uskoo omaan objektiivisuuteensa, uppoaa. Hän päätyy vain vahvistamaan status quota.”

”Kyllin tarkkaa, mutta ei yhtään enempää”, Kramer määrittelee. ”Muistiinpanoissa voi olla vaikka 50 huomiota, mutta 3–4 riittää. Läsäolon illuusio täytyy luoda niin vähällä kuin mahdollista.”

Jos yksityiskohtia on liikaa, lukija ei lopulta ymmärrä, mihin hänen pitäisi huomionsa kiinnittää ja miksi näitä asioita hänelle kerrotaan.

”Lukija uskoo, että kaikki on mukana syystä. Siksi häntä ei pidä rasittaa yksityiskohdilla tai asioilla, jotka eivät aja tekstiä.”

Maalaa Chagallia. Kohtauskirjoittaminen on yksi tarinankertojan peruskeinoista: mennään elokuvamaisesti sisään tilanteeseen sen sijaan, että referoitaisiin. Lehtijutun kohtauksen pitäisi kuitenkin perustella itsensä.

Siksi se, että Kramer hämmentää kahvia ravintolassa ei ole hyvä kohtausalku – ei ole mitään yllättävää siinä, että ihminen syö aamulla aamiaista.

Mutta perustellunkin kohtauksen saa kyllä pilalle muilla keinoilla.

”Huono kohtaus on epätarkka. Kuvailaan vaikkapa, että joku käveli ’jännittävän kaupungin’ halki. Jätetään kertomatta, mikä siitä teki jännittävän.” Siis konkreettiset esimerkit.

Koulutuksissaan Kramer puhuu myös ”Chagall-tyylisestä kohtauksesta”. Siinä fokus heiluu siellä täällä, ei ole ankkuroidua näkökulmaa.

”Kuvaaja ei ole laskenut kameraa alas: linnut lentelevät ohi, nainen istuu sohval-la, yhtäkkiä hän on kellarissa ja seuraavaksi kadulla. Lukijalla ei ole mahdollisuutta istuttaa itseään tilanteeseen ja nähdä sitä kokonaisena.”

Tee paperinukkeja. Siinä missä perinteisessä uutistekstissä henkilöhahmot ovat lähes olemattomia, narratiivisessa journalismissa sivuhenkilöidenkin ominaisuudet voivat olla olennaisia.

Huono henkilökuvaus on yleistä adjektiiveilla maalailua: henkilö on vaikkapa ”onnellinen” tai ”aggressiivinen”.

Älä tee näin. Suomessa vieraillut narratiivisen journalismin konkari Mark Kramer varoittaa toimittajia täyttämästä juttuun tarpeettomilla yksityiskohdilla. ”Lukijaa ei pidä rasittaa asioilla, jotka eivät aja tekstiä.”

JATKUU SEURAAVALLA AUKAEMALLA

”Lukijan täytyy voida luottaa kirjoittajaan. Vähän niin kuin parisuhteessa. Pienikin valhe kyseenalaistaa aivan kaiken muun.”

”Sellaisten tekstien kohdalla käsken oppilaita aina selittämään, mikä oli se fyysinen todistusaineisto, joka sai heidät ajattelemaan, että henkilö on jonkinlainen”, Kramer sanoo. ”Mitkä yksityiskohdat tai teot saivat tulkitsemaan niin?”

Lisäksi tarvitaan empatiaa. Vaikka kuvattava henkilö olisi miten inhottava, täytyy pystyä ymmärrykseen. ”Kohdetta halveksuva tai ilkeä kuvailu herättää lukijoissa vastenmielisyyttä.”

Tuhraa aikaa. Kertomuksessa liikutaan ajassa ja paikassa. Aikajanalla liikkumisesa on Kramerin mukaan kaksi olennaista riskiä: ”Aloitat liian aikaisin, jatkat liian pitkään.”

Esimerkiksi jos juttu kertoo ryöstöstä, ei välttämättä ole syytä aloittaa siitä, kun rosvo heräsi aamulla.

Toinen yleinen amatöörivirhe on Kramerin mukaan se, että toimittaja kertoo, kuinka löysi tarinan, sen sijaan että kertoisi sen.

”Juttu alkaa siitä, miten toimittaja löytää työoikeuden juristin nimen puhelinluettelosta. Ei, vaan: ’Hänen äitinsä sai potkut kun hän oli 16, ja silloin hän kiinnostui työnantajien vallasta’.”

Hukkaa äänesi. On yleinen väärinkäsitys, että kertojaääni tarkoittaisi minämuotoista kirjoittamista. Yksikön ensimmäinen ei tee narratiivia.

”Minäkertoja on perusteltu vain, kun toimittajalla on jokin oikea rooli jutussa”, Kramer sanoo.

Sen sijaan ääni on jotain muuta: ”Lukijan käsitys siitä, kuka tarinaa kertoo.”

Se on hienovarainen juttu, joka liittyy luottamukseen, auktoriteettiin ja viihtymiseen.

Kertoja isännöi lukijaa tekstissä. Hänen on annettava tunne, että matkalla on suunta, ja että tuon suunnan syy on selvä. Huono kertoja kertoo liikaa asioita tai liian vähän, vaihtaa rekisteriä, vaikuttaa epävarmalta.

”Lukijan näkökulmasta teema on sitä, että ollaan matkalla kohti määränpäätä. Se liittyy yleensä isoimpiin kysymyksiin: epäoikeudenmukaisuuteen, kuolemaan, ihmisyyteen. Jos toimittaja ei itse tiedä miksi kirjoittaa, teksti ei vie lukijaa kohti määränpäätä.”

Juuri selkeää näkökulmaa useat kirjoittajat kuitenkin arastelevat.

Kiinnostavinta tekstiä syntyy Kramerin mukaan silloin, kun ei kirjoiteta mahdollisimman helposti mahdollisimman suurelle joukolle, vaan juuri niin monisyisesti kuin tilanne sallii. Jos yrittää puhua kaikille, jäljelle jää vain sentimentaalista kuvausta ilmeisimmistä mahdollisista aiheista: ylpeys (”lippu liehuu”), sääli (”lapsi sairastaa”), viha (”rikolliset vaan rellestävät vaikka minä maksan veroja”).

”Sanomalehdissä äänen yleisessä tylsistymisessä on tapahtunut samanlainen

käänne kuin silloin kun istut baaripöydässä ja äkkiä tuntematon istuu seuraan. Rekisteri muuttuu, se mitä uskalletaan sanoa, muuttuu. Äänen köyhtyessä ensimmäisenä välistä putoaa aina ironia. Ja ironia on yksi ystävien välisen kommunikaation ja jopa ryhmän muodostuksen olennaisimpia keinoja. Se sanoo: me molemmat ymmärrämme, mitä tapahtuu.”

Keksi päästäsi. Journalismi voi olla faktaa fiktion keinoin, mutta faktaa sen on oltava. Asioita ei saa keksiä vaikka tarina siitä kuinka hyötyisi, Kramer varoittaa.

”Ei sanota, että jokin tapahtui puistossa, jos se tapahtui vuorella. Ei sanota, että jotain tapahtui auto-onnettomuuden jälkeen, jos se tapahtui ennen – vaikka pikku huijaus tuntuisi palvelevan tekstiä.”

Narratiivisen journalismin villeinä alkuvuosina sääntöjä vielä haettiin ja jotkut kirjoittajat jopa yhdistelivät haastateltavien hahmoja ja sotkivat tapahtumien järjestystä. Nyt se tuntuu hurjalta.

Kramer kertoo Poynter-insituutin seminaarista, jossa näytettiin eräs lapsikaappauksesta kertova tv-uutinen. Leikki-puistokuvan taustalle oli toimituksessa lisätty ambulanssin ääni. ”Anteeksiantamatonta!”

Nimittäin: kun toimittaja keksii päästään, hän päätyy väistämättä väittämään asioita maailmasta. Siksi se ole luovaa kirjoittamista vaan valehtelua, pahimmillaan propagandaa. Muutaman sekunnin ääniefekti ei vain kuvittanut juttua; se lietsoi pelkoa ja vihaa.

Lisäksi valhe kääntyy kirjoittajaa vastaan.

”Lukijan täytyy voida luottaa kirjoittajaan. Vähän niin kuin parisuhteessa. Pienikin valhe kyseenalaistaa aivan kaiken muun.”

Ole huono ystävä. Narratiivinen journalismi luo suhteen lukijan ja kirjoittajan välille. Se on ihmissuhde. Kirjoittajan täytyy tulla hyväksytyksi luottamussuhteessa.”

Luottamuksen luomiseen on erilaisia keinoja.

Kramer antaa hyvän esimerkin Suomesta. Hän on lukenut **Anu Nousiaisen Kuukausiliitteessä** julkaistun tekstin Jehovan todistajista.

”Anu kertoo lukijalle myös sen, mitä ei voi kertoa: esimerkiksi, että haastateltava ei suostu puhumaan vaimostaan ja heidän vaikeuksistaan. Sen sijaan, että Anu olisi jättänyt sen pois tai muokannut asioita, hän on avoin. Se synnyttää luottamusta kirjoittajan ja lukijan välille.”

Mutta kaiken kaikkiaan luottamuksessa on kyse jostain hankalasta: tyyliä josta sopivasta käytöksestä.

”Kirjoittamisen normit ovat luottamuksellisen ystävyyden normeja: luotettavuutta, sitoutumista tarkkuuteen, huomaavaisuutta, empatiaa, nöyryyttä sen suhteen,



että et ehkä tiedä oikeaa vastausta ja totuutta kaikesta. Ja sitä, että osaat lopettaa ajoissa.”

Kramer uskoo, että lukija kääntyy kirjoittajaa vastaan, jos hän kertoo liikaa. Siksi ”lukijalla on oikeus” tai ”kansa haluaa tietää” ovat huonoja perusteluja julkaisulle.

Vain tarvittava on kerrottava. ”Haluat ehkä kertoa, että pankinjohtaja varastaa, mutta et sitä, että hän kaivaa nenäänsä.”

Usko objektiivisuuteesi. ”Toimittaja, joka uskoo omaan objektiivisuuteensa, uppoaa. Hän päättyy vain vahvistamaan

status quota.”

Kramerin mukaan usko objektiivisyyteen tuottaa huonoa, epätarkkaa tekstiä. Jos toimittaja ei ole miettinyt positiotaan ja omia tunteitaan, hän kaataa ne lukijansanaan. Jokainen kirjoittaja kun sitoutuu väistämättä joihinkin arvoihin, mutta omia ja valtavirran aatteita on vaikeampi tunnistaa ideologisiksi.

”Ihminen, joka uskoo itseensä, uskoo aina samalla, että muut ovat kerettiläisiä. Sävyt katoavat, erehtyväisyys katoaa.”

Narratiivinen journalismi toimii tätä oletusta vastaan, koska siinä näkökulma on selvemmin esillä.

”Se tekee myös asioista vaikeampia.” ■

Mark Kramer

Mukana perustamassa Harvardin yliopiston Nieman-instituutin narratiivisen journalismin koulutusta. Opettanut eri yliopistoissa.

Tehnyt tietokirjoja ja kirjoittanut muun muassa The Atlanticiin, The New York Timesiin ja The National Geographiciin. Suomalaistoimittajat tuntevat Kramerin nimen ehkä parhaiten hänen toimittamastaan alan raamatusta Telling True Stories.

Kramer vieraili Helsingissä toukokuussa Tampereen yliopiston ja Sanoma Akatemian järjestämässä seminaarissa puhumassa yhdessä kirjailija Daniel Menakerin kanssa.



tapahtumat

Lipsahtiko ajojahdin puolelle?

Journalismin päivä lupaa keskustelua muun muassa sisältömarkkinoinnista, faktantarkistuksesta ja kohuista. ”Ajojahtia vai journalismia?” -paneelin osallistujalista ei tosin ole vielä lyöty täysin lukkoon. Miksi ei?

”Haluamme olla mahdollisimman ajankohtaisia ja voi olla, että ennen lokakuuta nousee uusia mielenkiintoisia ihmisiä paneeliin kohujen tai muun julkisuuden kautta”, sanoo paneelin järjestävän Poliitiikan toimittajien puheenjohtaja **Mari Haavisto**.

Paneelissa selvitetään myös, tuleeko toimittajille koskaan olo, että hyvän journalismin raja tuli ylitettyä.

Esimerkki ajojahdistä voisi olla ministeri **Laura Rädyn** tapaus. *Taloussanomien* kertoi jo aiemmin ministerin erikoisista yritysjärjestelyistä. Kohu syntyi vasta Ylen uutisesta, joka osui samaan saumaan ministerin toisen mukan kanssa. Haistoiko joku verta?

Ehkä enemmän perinteiset kriteerit täyttävän uutisen. Haaviston mielestä kohun syntyyyn vaikuttivat Rädyn rooli **Ailus-**kohussa, päähallituspuolueiden riidat ja asema uutena ministerinä.

Marja Honkonen

JOURNALISMIN PÄIVÄ PE 17.10. HELSINGISSÄ
WWW.JOURNALISTILIITTO.FI/JP



Muistojen ympäröimä. Maarit Huovisella on C-kaseteilla tallessa presidentti Kekkonen ja muiden merkikihenkilöiden haastatteluja 1970-luvulta. Kaulassaan hänellä on presidentiltä jouluna 1975 saatu kultainen venekoru.

Enemmän kuin sitä, mitä ehkä jäi kertomatta, Huovinen harmittelee sitä, mitä jäi kysymättä.

”Jos olisin ymmärtänyt politiikkaa paremmin, olisin voinut kysyä enemmän siitä. En ole kuitenkaan varma, olisiko kysymyksistä pidetty.”

Myöhemmin Huoviselta on kyselty Kekkosesta ahkerasti. Syitä siihen, että vastauksia saadaan juuri nyt, on monta.

”Arkistoja piti siirtää muutossa, ja eläkkeellä oli aikaa avata ne. Minun piti myös kypsyä ja saada etäisyyttä ennen kuin rokenin tarttua tähän. Nyt, kun sen tein, minulla on muistojen lisäksi faktoja.”

Huovisen mielestä taito kuunnella ja taltioida ovat tekijöitä, jotka veivät hänet näköalapaikalle presidentin elämään.

”Kun **Sylvi Kekkonen** kuoli 1974, siellä oli paikka vapaana. Ei vaimona vaan puhkekaverina, kuuntelijana. Tässä mielessä presidenttiä lähellä olisi voinut olla joku toinenkin, mutta minä olin myös toimittaja.”

Huovinen uskoo, että presidentti piti myös heidän sanailustaan ja siitä, että nuori Maarit Tyrkkö tuli kekkoslaisten piirien ulkopuolelta.

”Itse halusin ottaa selvää, millainen tämä toisten vihaama ja toisten ihailema mies oli.”

No millainen hän oli?

”Sitä ei voi lyhyesti sanoa. Kirjan kirjeet ja teot kuvaavat sitä, ja tulevassa toisessa kirjassani käsiteltyt myöhemmät puhelut kertovat sen vielä ihan uudella, jännittävällä tavalla.”

MAARIT TYRKKÖ: TYTTÖ JA NAUHURI. WSOY 2014

Hyvä kuuntelija kertoo

Nina Erho, teksti
Heli Saarela, kuva

toimittaja **Maarit Huovinen** (o.s. **Tyrkkö**) on viime vuosina tutustunut laajojen arkistojensa avulla omaan nuoreen itseensä. Hänen muistelmakirjansa *Tyttö ja nauhuri* julkaistiin 2. syyskuuta.

Kirja kattaa vuodet 1972–1975 ja kertoo, miten Maarit Tyrköstä tuli *Suomen Kuvalehden* toimittaja, presidentti **Urho Kekkonen** luottokirjoittaja ja vähitellen myös tämän apulainen, arkistoija ja rakas ystävä.

Kaksoisrooli *Suomen Kuvalehdessä* ja presidentin lähipiiriläisenä kuulostaa

journalistin etiikan vastaiselta. Huovinen sanoo, että aika ja tavat olivat toisenlaiset.

”Lehdistö kunnioitti presidenttiä ja hänen ikääntymistään. Maan tapa oli vaieta, ja se oli usein viisastakin. Myös kollegani olivat kohteliaita eivätkä udelleet.”

Toki Huovinen on miettinyt, olisiko hänen journalistina pitänyt kertoa tietoa, joita hän lähipiiriläisenä sai esimerkiksi presidentin terveydestä.

”Mutta mitä sitten olisi tapahtunut? Päätin, että muut saavat hoitaa politiikoinnin, historian ja presidentin terveyden. Minä keskityin olemaan läsnä, kuuntelemaan ja tallentamaan päiviä sellaisina kuin ne tulivat.”

kirjat

Kriittisen on oltava nokkela

Palestiinalainen **Fadi Abu Saada** on nokkela toimittaja. *Palestine News Networkin* päätoimittajana hän vaihtoi israelilaisen lehden kanssa omaa hallintoa kritisoivia juttuja päikseen. Niin molemmat saivat julki kovan uutisensa lähteitä vaarantamatta.

Israelin ja Palestiinan konfliktista kirjan tehnyt toimittaja **Tuomas Mustikainen** uskoo, että Abu Saadan kaltaisilla kriittisillä toimittajilla on tärkeä rooli rauhan rakentamisessa.

”Kriittisyydestä ei usein palakita, valitettavasti”, hän kuitenkin toteaa.

Etenkin Gazassa toimittajat

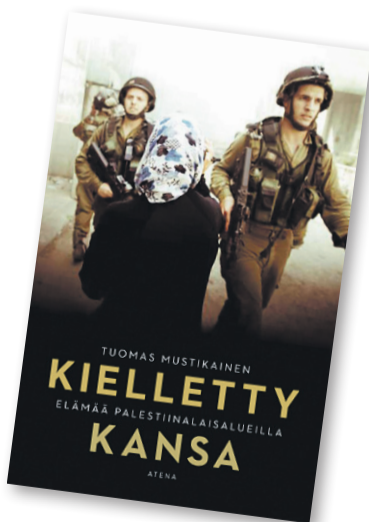
ovat ahtaalla. Käytännössä alueen media on Hamasin omistamaa tai sen ohjailemaa. Israelissakin toimittajille on jouduttu palkkaamaan turvamiehiä.

Osalle toimittajista sodankäynti on bisnes: ulkomaiset kollegat tarvitsevat fikserinsä.

Itse Mustikainen oli työkeikalla Gazassa viikoksi heinäkuussa.

”Puolia ei tarvitse valita, jos raportoi tasapuolisesti kummaltakin puolelta, vaikka sitten eri artikkeleissa.”

Marja Honkonen



TUOMAS MUSTIKAINEN:
KIELLETTY KANSA – ELÄMÄÄ
PALESTIINALAISALUEILLA.

kirjat

Suunvuoroja jakamassa

Lääkäriseura Duodecimille viestintää pitkään tehnyt **Tuula Vainikainen** ja toimittaja **Ilpo Salonen** ruotivat *Tautinen media* -kirjassa MOT-ohjelmia, joista syttyi syksyllä 2010 ”rasvasota”.

Kirjoittajien mielestä ohjelmat kohtelivat virallisten hoitosuositusten laatijoita epäasiallisesti. Lisäksi niitä seurannut kirjoittelu nosti varomattomasti tavikset asiantuntijan asemaan kolesterolilääkkeiden suhteen.

Tuula Vainikainen, miten terveysaiheet viedään ihmisten sydämeen, jos vertaiskeissit pitää unohtaa?

”Ei niitä tarvitse unohtaa, mutta yhtä kokemusta ei pidä liiaksi yleistää, eikä potilaita lait-

taa neuvomaan muita. Samaan juttuun voi sijoittaa potilaskokemuksen ja asiantuntijan tulkinan siitä, mikä on normaalia.”

Entä vastakkainasettelut? Pitäisikö terveystoimittajan tuoda esiin ensisijaisesti asiantuntijoiden enemmistön kanta?

”Tieteessä tulee harvoin nopeasti isoja käännoiksi. Jos ajattelee löytäneensä mullistavaa uutta tietoa, kannattaa miettiä, kuka sen esitti ja miksi, ja peilata sen merkitystä jonkun kokonaisuu- ta tuntevan kanssa.”

Nina Erho

ULLA JÄRVI (TOIM.): TAUTINEN MEDIA.
ARTIKKELIKOKOELMA TERVEYSJOURNALISMISTA. KIRJOITTAJINA TERVEYSVIESTINNÄN
TUTKIJOITA JA TEKIJÖITÄ.
DUODECIM 2014



PETRI SAVOLAINEN
edunvalvontajohtaja



SANNA NIKULA
työehtoasiamies



TERHI TARVAINEN
työehtoasiamies



VALTTERI AALTONEN
työehtoasiamies



TYTTI ORAS
työehtoasiamies



JUSSI SALOKANGAS
työehtoasiamies

Työehtoasiamies Valtteri Aaltonen, mitä tarkoittaa liikkeenluovutus?

Liikkeenluovutus on yrityksen, liikkeen tai sen toiminnallisen osan luovuttamista toiselle yritykselle tai toiminnanharjoittajalle niin, että luovutettava osa jatkaa toimintaansa luovutuksen jälkeen.

Miten se eroaa esimerkiksi tavallisesta yrityskaupasta?

Yrityksen omistajanvaihdos ei ole liikkeenluovutus. Siinä yritys jatkaa toimintaansa täysin normaalisti, ja vain omistussuhteet sen takana vaihtuvat. Liikkeenluovutuksessa työntekijöiden työnantaja vaihtuu.

Liikkeenluovutuksen yhteydessä työntekijät yleensä siirtyvät uuteen yhtiöön ”vanhoina työntekijöinä”. Mitä se tarkoittaa?

Tämä tarkoittaa, että työsopimukset siirtyvät uudelle työnantajalle sellaisenaan, ja sitovat myös uutta työnantajaa. Työsuhteen ehdot, kuten palkka ja muut työsopimuksella sovitut edut siis säilyvät.

Työnantajan yksipuolisesti myöntämät edut, kuten lakisääteisen ylittävät työterveyshuolto ja henkilökuntaedut, eivät ole työsopimuksen osia. Ne eivät siirry.

Säilyykö työehtosopimus?

Luovutettavassa liikkeessä sovellettua työehtosopimusta sovelletaan siir-

tyviin työntekijöihin tuon työehtosopimuksen voimassaolokauden ajan. Tämän jälkeen, mikäli liikkeenluovutuksensaaja soveltaa työntekijöihinsä eri työehtosopimusta, voi luovutuksensaaja ryhtyä soveltamaan tätä työehtosopimusta myös siirtyneisiin. Uuden työehtosopimuksen piiriin siirtyminen voi johtaa esimerkiksi lomaoikeuksien heikkenemiseen.

Onko sinulla kysyttävää työehdoista? Kysy meiltä, liiton tes-asiamiehet vastaavat:

Journalisti@journalistiliitto.fi

Mikäli uusi työnantaja ei sovelleta mitään työehtosopimusta, jäävät vanhan työehtosopimuksen ehdot voimaan osana työntekijöiden henkilökohtaisia työsopimuksia.

Onko liikkeenluovutus peruste irtisanoa?

Liikkeenluovutus ei ole sen enempää uudelle kuin vanhallekaan työnantajalle peruste irtisanoa työntekijöitä, vaan kaikki työsuhteet, jotka luovutettavassa

toiminnossa luovutushetkellä ovat, siirtyvät uudelle työnantajalle.

Sen sijaan työntekijällä on 30 päivän kuluessa liikkeenluovutuksen tapahtumisesta oikeus irtisanoutua irtisanomisaikaa noudattamatta.

Onko kyseessä liikkeenluovutus aina kun työnantaja niin sanoo?

Yleensä liikkeenluovutus toimii työntekijöiden eduksi, koska se turvaa työsuhteen ehtojen säilymisen muutostilanteissa. Joskus työntajat voivat kuitenkin ulkoistamistilanteissa pyrkiä kiertämään yt-velvoitetta ja irtisanomisaikoja tekemällä simuloituja liikkeenluovutuksia. Näissä joukko työntekijöitä siirretään toisen työnantajan palvelukseen ja tämän jälkeen työnantaja ostaa näiden työpanoksen ”alihankintana”.

Usein tällä tavoitteellaan työsuhteiden ehtojen heikennyksiä tai mahdollisuutta ulkoistaa tulevat irtisanomiset ja kiertää irtisanomissuojaan kuuluvia uusien työntekijöiden rekrytointirajoituksia.

Jotta liikkeenluovutus olisi lain tarkoittamalla tavalla liikkeenluovutus, pitää luovutettavana olla organisatorinen kokonaisuus, joka voisi harjoittaa itsenäisesti omaa tulokseen tähtäävää toimintaa. Tämän kokonaisuuden tulee jatkaa toimintaansa samanlaisena myös luovutuksen jälkeen.

Oikein väärin Ebola-virus?

Tervetuloa taas tänne Hälslävilän sairaan siistiin maailmaan! Nyt kisaamme siitä, kuka osaa kirjoittaa ajan-kohtaisen tappajaviruksen nimen mahdollisimman monella tavalla väärin.

Hmm... ebolavirus? Hyvä, pieleen raapustettu.

Entä ebola-virus? Aivan oikein, jälleen väärin!

Kävisikö Ebolavirus? Tietysti, metsään meni!

Kokeillaanpa vielä näitä: Ebola virus ja ebola virus? Hienoa, eikä paljon paremmin voisi vitelikossa olla!

No niin, vakavoidutaanpas. Ei ole helppoa olla journalisti näinä tautisina aikoina. On sarsit ja mersit, on rutot ja rokot, on kolerat ja malariat. Pilkkukuumeesta puhumattakaan.

Vaan epä hätää. Apu on yhtä lähellä kuin lähin verkkoyhteys.

Kotimaisten kielten keskuksen sivuilla kerrotaan, että Ebola-viruksen oikea kirjoitusasu on Ebola-virus. Virushan on saanut nimensä Ebola-nimisen joen mukaan. Paikan tai tietyn tutkijan nimeen perustuvat virusten nimet kirjoitetaan lääketieteen kielien käytännön mukaan isolla alkukirjaimella. Yhdysmerkkiä käytetään tietenkin siksi, että erisnimi liitetään yhdyssanan toiseen osaan yhdysmerkillä.

Samalla tavallahan me kirjoitamme myös Puumala-virus ja Uukuniemi-virus. Sen sijaan monien muiden virusten nimet kirjoitetaan pienellä alkukirjaimella ja yhteen ilman yhdysmerkkiä: näitä ovat esimerkiksi norovirus, rinovirus, rotavirus, enterovirus ja adenovirus. Niiden alkuosat eivät ole erisnimiä.

Yleisempikin sairauksien nimiä koskeva ohje on, että niissä olevat henkilön- ja paikannimet kirjoitetaan isolla alkukirjaimella. Oikein ovat siis vaikkapa sellaiset muotoilut kuin Alzheimerin tauti, Münchhausen-oireyhtymä ja Kumlingen tauti.

Eihän tämän nyt niin vaikeaa olekaan! Vaikuttaa kuitenkin siltä, että kaikenkarvaiset kirjoitusasut leviävät varsinkin netissä virallisesti, jos tämä muotisana tässä yhteydessä sallitaan. Siis kuin elinvoimaisimmat virukset. Kulovalkean tavoin.

Vesa Heikkinen

vesa.pekka.heikkinen@luukku.com
KIRJOITAJA ON SUOMEN KIELEN DOSENTTI JA TIETOKIRJAILIJA.

Liitto uhkasi lakolla

Elokuussa 1958 *Sanomalehtimies* selosti alkukesän palkkanuovotteluja.

”Keväällä 1957 päättyneet palkkanuovottelut päättyivät kompromissiratkaisuun, joka ei tyydyttänyt Suomen Sanomalehtimiesten Liiton jäsenkuntaa. Tämän takia oli luonnollista, että silloin solmitun palkkasopimuksen voimassaoloajan mennessä umpeen, se sanottiin irti ja samalla jätettiin kustantajille ehdotus uudeksi sopimukseksi.

Vaikka oli odotettavissa, ettei vastapuolemmes suhtautuisi esitykseemme suopeasti, tuli kuitenkin yllätyksenä kustantajien miltei täysin negatiivinen asennoituminen ensimmäisessä ja vielä parissa myöhemmässäkkin neuvottelutilaisuudessa.

Tiedusteltuamme ovatko kustantajat ryhtyneet toimenpiteisiin, jotta voitaisiin päästä sitovaan sopimukseen, kustantajain edustaja ilmoitti, etteivät he katso työehtosopimusta sopivaksi lehtimiehille ja ettei heillä ole siihen halua-

kaan. Aikaisemminhan on sitovan sopimuksen esteeksi ilmoitettu kustantajien järjestö-rakenne. Tällä kertaa unohtui naamio pois ja saimme kuulla selkeän totuuden asiassa. Kohta edellä käydyin neuvottelun jälkeen SSL antoi

uhkavaatimuksen kaikkiaan 52 lehdelle. Avoin työnseisuus olisi alkanut em. lehdissä 10.6.58 klo 0.01 ellei sitä ennen olisi päästy liittoamme tyydyttävään tulokseen.

Svenska Journalistförbundet osoitti koko ajan erityistä kiinnostusta neuvottelujamme kohtaan.

SSL:n hallitus peruutti neuvottelujen ajaksi lakon-uhun helpottaakseen sovittelijan työtä.”

Sopimus tehtiin 10.6.1958. Ensimmäisen varsinaisen työehtosopimuksen SSL teki 1967.

Timo Kilpi

KIRJOITAJA ON HISTORIAAN ERIKOISTUNUT TOIMITTAJA.

5/1958



Tiukkana. Liiton ensimmäisen työtaistelu oli lähellä ke-sällä 1958.

notiser

Wahlbeck leder HSS Media

Filosofie magister **Svante Wahlbeck**, 51, är HSS Medias nya vd sedan den första september. Wahlbeck har senast jobbat som egenföretagare i Åbo där han lett ett bolag som utvecklar bland annat biopolymerer. Tidigare har han arbetat för internationella företag, bland annat som vd och försäljningschef, och ansvarat för produktutveckling och omstruktureringar.

”Det kan vara lättare för mig att se på branschen med utomstående ögon än vad en som jobbat länge med medier kan.”

Wahlbeck vill inte i detalj diskutera hur HSS Media nu ska utvecklas men ett är säkert: det blir nya satsningar på digitala medier och många förändringar överlag.

”Jag tycker om att vara på arbetsplatser där det händer saker och ting.”

Wahlbeck blev handplockad till jobbet som vd på HSS Media.

Lina Laurent

Mera mediekritik

Det behövs mer aktiv mediekritik i Finland, särskilt på svenska, tänkte *Astras* tidigare chefredaktör, frilansjournalisten **Sara Eriksson** när hon startade gruppen Feministisk mediegranskning i våras. Gruppen verkar på Facebook och har i dag över 400 medlemmar.

Medlemmarna kan till exempel uppmuntra varandra att ta kontakt med en redaktion som publicerat en sexistisk eller rasistisk artikel.

”Många journalister är också själva med i gruppen, på det sättet kan de direkt se hurdana formuleringar folk reagerar på”, säger Eriksson.

Lina Laurent

Nomit blev Finka

Arbetslöshetskassan Nomit, i vilken JET-kassan fusionerades i januari 2014, heter nu Finka. Finkas webbplats finns för tillfället bara på finska. Den svenska versionen är under arbete, säger **Minna Rämö** från Finka.

Att finka på svenska är ett annat ord för polisarrest än enligt Rämö inget problem.

”Finka är ett icke-namn som inte betyder något på finska. Namnet beskriver vad vi är, en modern arbetslöshetskassa.”

Lina Laurent

Känslofilter behövs när läsarna skriver

Israel, skarvar och könsneutrala äktenskap öppnar insändarslussen till dagstidningarna. Ordväxlingen kan se hård ut i spalterna, men då har de grävsta påhoppet redan rensats bort.

Johan Svenlin, text
Esko Keski-Vähälä, foto

debattsidorna hör till dagstidningarnas mest lästa sidor. En konstruktiv diskussion på insändarsidan kräver ändå en skicklig debattredaktör – som ofta är osynlig för allmänheten.

I somras gick debatten om könsneutrala äktenskap het på *Österbottens Tidnings* debattsida. Dels gav nyhetsrapporteringen från riksdagens behandling eld åt debattörerna, dels orsakade Jeppis Pride-festivalen skarpa motsättningar på debattsidorna. **Henrik Othman** på *ÖT* tycker ändå inte att Pridedebatten innehöll några avvikande drag.

”Alla åsikter kan helt enkelt inte publiceras, inte ens om skribenten undertecknar dem med sitt eget namn.”

Kim Isaksson Debattredaktör, Hbl

”Nej, den var livlig men följde i stort sett samma mönster som andra debatter. *ÖT* har en väldigt heterogen läsarskara, vilket kommit fram många gånger tidigare. Vi har beskyllts för att vi skulle ha publicerat angrepp på sexuella minoriteter i Pridedebatten, men jag tycker att vi vägrade varje inlägg på guldväg. Det var en tillspetsad debatt och man måste tillåta att olika åsikter uttrycks.”

I *ÖT*, liksom i andra lokaltidningar, behandlar insändarna ofta lokala ärenden, men också nationella frågor som exempelvis kärnkraft och globala frågor som klimatförändringen.

”Vaccindebatten är ett speciellt ämne hos oss eftersom det finns en stark lokal lobbygrupp av vaccinnästare i trakten”, säger Henrik Othman.

Ibland uppstår debatter som inte ens garvade debattredaktörer kunnat vänta sig. Ett färskt exempel finns i Åbo.

”Vi hade nyligen en artikel om att elever i en av Åboskolorna ville ha smör i stället för margarin och den artikeln ledde till en stor, bred debatt om fördelar och nackdelar med smör respektive margarin”, säger **Pär Landor** på *Åbo Underrättelser*.

Insändartexterna som kommer in till dagstidningarna blir oftast publicerade utan fördröjning. Ovana eller långgrandiga skribenter ges chansen att korta ner eller förklara sina resonemang tydligare. Några gånger per år tvingas Henrik Othman refusera texter när insändarna innehåller grovt språkbruk eller personliga påhopp.

”Beslutet att refusera är lätt att ta om det finns en uppenbar risk att vi skulle hamna i domstol om vi publicerade insändaren. Visst finns det sådana som blir sura när deras texter refuseras, men om man inte håller sig till sak kan man inte kräva att få sin insändare publicerad”, konstaterar Henrik Othman.

På *Hufvudstadsbladet* är gallringen betydligt hårdare. Debattredaktören **Kim Isaksson** får in 3 800–4 000 insändartexter per år, varav ungefär hälften får plats i tidningen.

”Vi har ett begränsat utrymme och måste av praktiska orsaker göra en bedömning utifrån allmänintresset. Det är ingen vits att vi publicerar upprepningar av samma åsikt som finns i en annan insändare”, förklarar Kim Isaksson.

Han tycker att uppgiften som debattredaktör känns meningsfull eftersom insändarsidorna hör till de mest lästa i tidningen. En nackdel med jobbet är de kraftiga reaktioner han möter från en del refuserade skribenter. Ibland har han till och med känt sig tvungen att se till att hotfulla



personer inte släpps in på redaktionen. Palestinakonflikten, homosexuellas rättigheter och skarvar hör, enligt Isaksson, till de ämnen som tar fram de mest aggressiva känslorna hos debattörer.

”Jag är nog en av *Hbl:s* mest hatade journalister. Vissa refuserade blir galna när de inte får in sina texter. Det hjälper inte att förklara att vi har rätten att tacka nej till insändare, de ser det som sin medborgerliga rättighet. Alla åsikter kan helt enkelt inte publiceras, inte ens om skribenten undertecknar dem med sitt eget namn. Åsikterna på debattsidan får vara olika, men vi har ett ansvar för allt som står i tidningen”, säger Kim Isaksson.

De övriga vidtalade debattredaktörerna har inte mött lika hotfulla reaktioner, men säger att en del refuserade skribenter försöker hitta partipolitiska bevekelsegrunder till refuseringen eller hotar med att säga upp sin prenumeration.

Ibland läser man att debattredaktören går in och avslutar en seg debattväxling, när parterna uppenbarligen inte tar till sig argument från andra sidan.



Lusläser. Debattredaktörerna redigerar läsarnas insändartexter så att de håller god ton och relevans. ”Det kommer in en del texter med grovt språk och personliga påhopp, men skribenterna brukar oftast vara beredda att stryka dem för att få in sina debattinlägg, säger Henrik Othman, debattredaktör på Österbottens Tidning.

”Exempelvis i klimatdebatten måste man ta ett avbrott när argumenten börjar gå i cirkel. Gemene man uppfattar det säkert som att samma saker ältas, men för att tråden ska kunna tas upp igen behövs något nytt inslag”, förklarar Kim Isaks-son.

Trots alla diskussionsföra som brett ut sig på nätet har dagstidningarnas insändarsidor ett fortsatt stort flöde.

”Ja, ibland drunknar vi i insändare och ofta pågår flera debatter parallellt”, säger Henrik Othman.

På Västra Nyland är Tommy Westerlund nöjd med insändarflödet från allmänheten, men han efterlyser större aktivitet från lokalpolitikerna i Raseborg.

”De är så lata när det gäller att debattera utanför valtider. Det hör till demokratin att politiker bekänner färg och motiverar sina beslut. Vi har försökt aktivera dem, och de svarar visserligen på direkta frågor när vi ringer upp, men att de spontant skulle medverka i debatten verkar vara svårt”, säger Westerlund.

De debattglada ålänningarna har tradi-

tionellt en mycket låg tröskel när det gäller att dela med sig av sina åsikter offentligt.

”Insändarsidorna är livliga, men de har mindre betydelse nu än för 20 år sedan, eftersom en del debattörer flyttat ut på webben. Där får de säga vad de vill och har en publik”, säger **Nina Fellman** på *Nya Åland*.

Enligt henne orsakar värdeladdade frågor kring språk, invandring, jämställdhet och missbruk av skattemedel de häftigaste debattstormarna.

”Det är intressant att se hur vanliga debattörer och nättroll går igång på samma värdefrågor.”

Debattredaktörerna är eniga om att det behövs tydliga regler för att hålla ett konstruktivt debattklimat. Den vilda debatt som förs på webben är inget att ta efter för tidningarnas insändarsidor.

”Min personliga åsikt är att också webbdebattörer borde diskutera under eget namn. Varför gäller olika regelverk för webbkommentarer och debattsida hos samma tidning?”, frågar sig Henrik Othman. ■

från sidan



Lina Laurent
lina.laurent@vintermedia.fi
SKRIBENTEN ÄR FRILANSJOURNALIST FRÅN
HELSINGFORS OCH KURU.

Trögt för podden

I de finländska mediehusens jakt efter nytt webbinnehåll och billiga lösningar är det smått otroligt att man missat en av de stora medietrenderna: poddsändningar. Medan dagstidningarna skällt på Yle, för att public service-bolaget via webben erövrat deras läsare, har de låtit bli eller inte vågat gå till en motoffensiv i etern, varken på finska eller svenska. Teve och video har man nog satsat på men formaten är ofta dyrare och mer krävande än enbart audio.

I dag har flera stora svenska kvälls- och dagstidningar egna poddsändningar. Självständiga aktörer har också fått genomslag. **Filip Hammar** och **Fredrik Wikingsson**, mera kända som Filip och Fredrik, lockade i sommar över 16 000 personer till Globen när de direktsände sin för tillfället sista poddsändning på svenska. *Aftonbladet*, som i Finland är många mediekoncerners stora förebild när det gäller

att generera inkomst från webben, har i dag över 12 regelbundna poddar.

Medan dagstidningarna skällt på Yle har de låtit bli eller inte vågat gå till en motoffensiv i etern.

I april skrev *Hufvudstadsbladet* att ”Podden erövrar Svenskfinland”. Visst, under det senaste halvåret har det uppstått flera nya finlandssvenska poddar och i dag finns drygt tio självständiga poddar listade på den färska Finlandssvenska poddportalen. Men än så länge är poddarnas prenumaranter få och kvaliteten varierande. Utan mediehusens uppbackning är det inte heller sannolikt att poddarna ska göra den stora erövringen som en del av producenterna drömmer om.

Samtidigt borde de som redan gjort erövringen få erkänsla för sitt arbete. I årtionden har de finlandssvenska förlagen grubblat över hur de ska nå ut till den rikssvenska marknaden. I *Fantastisk podd* samtalat ett tiotal fantastikförfattare från Sverige och Finland om skrivande, fantasy och skräck. Författarna når sin publik, skapar en kontakt med varandra och gör indirekt eller direkt reklam för sina böcker. Men är detta något Förlaget lyfter fram? Nej. På Sets.fi finns ingen länk till podden. Inte fick författarna heller något bidrag från sina förlag när de på Göteborgs bokmässan ville spela in ett avsnitt av podden på mässans digitala torg. Något som skulle ha gett dem stor synlighet och en möjlighet att träffa och tala med sina poddlyssnare.

Podden är på väg, sakta men säkert, men inte tack vare mediehusen eller förlagen.

kolumni



Kari Kuukka
kari@docimages.fi
KIRJOITTAJA ON KUVAAJA
JA MULTIMEDIATUOTTAJA.

Kosketeltava journalismi

Olen pitkin kesää lueskellut, mitä minua viisaammat ja ansioituneemmat alamme tulevaisuudesta kirjoittavat. Suuresti kunnioitamani **Clay Shirky** (New York University) toteaa, että huolimatta lukemattomista epävarmuustekijöistä, yksi asia on varma. Sanomalehdet katoavat. "Printti on terminaalivaiheessa", Shirky toteaa ykskantaan.

David Carr (*The New York Times*) perää myös vaihtoehtoa perinteiselle printille: "Mitä järkeä on siinä, että meillä on käytössä työkalut, joilla on mahdollista tehdä mitä ikinä haluamme – jos emme niitä käytä?"

Adam Westbrook, Pariisissa asuva toimittaja ja kuvaaja, yrittää tavoittaa tulevaisuuden median luonnetta termillä "nettinatiivi visuaalinen journalismi".

Itse haluan puhua kosketusnatiivista journalismista.

Sillä kosketusnäyttö on uusi protagonisti. Tämän on puolestaan todennut **Mario Garcia**, yksi maailman tunnetuimmista mediaguruista.

Mitä kosketusnatiivi journalismi voisi pitää sisälleen?

Se on visuaalista kerrontaa. Liikkuvaa kuvaa, kuvasarjoja, kokonaisuuksia, panoraamakuvia. Ei televisiota tai elokuvaa jäljitellen, vaan kosketusnäytölle lähtökohtaisesti ajateltua kuvaa, tekstiä ja muuta sisältöä.

Se on interaktiivista grafiikkaa, jota voi kosketella ja tutkia. Ääntä sekä ambienttina että narratiivisena elementtinä, usein kuvien ohessa.

Kaikki paketoituna dynaamiseksi, helposti päivitettäväksi, intuitiivisesti kosketuksella navigoitavaksi kokonaisuudeksi, josta katsoja voi oman harkintansa mukaan non-lineaarisesti – kuten sanomalehdestä – valita oman kattauksensa.

Rakastan hyvää tekstiä, mutta kun jatkossa teemme sisältöä YouTuben kanssa varttuneille, hyvä kymmensormijärjestelmä ei voi olla ainoa tekniikka, jonka osaamme.

Paras esimerkki tällaisesta kerronnasta lienee *National Geographic*, jossa valokuvat, videot, animoidut grafiikat ja hienosti kirjoitetut tekstit ovat hallitussa tasapainossa, suoraan tabletille suunnitellussa muodossa. Ei mitään yritystä tehdä "näköislehteä" tai imitoida televisiota. Kokonaisuutta on alunperin lähdetty tekemään kosketusnäytölle, siihen oikeasti panostaen ja uskoen.

Levikeistä päätellen panostus on kannattanut.

nimitykset

HSO, MTi **Heli Koivuniemi** on nimitetty *Evento+S&A*-lehden päätoimittajaksi. Hän on ollut viimeksi *Aromin* toimituspäällikkönä. FM **Riitta Säteri** siirtyy viestintätoimisto Deskistä *Aromin* toimituspäälliköksi.

Metallityöväen liiton *Ahjo*-lehden vastaavaksi päätoimittajaksi on valittu VTM **Kirsi Törmänen-Petman**, 45. Hän työskentelee tällä hetkellä *Intiim*-lehden toimittajana TEAM Teollisuusalojen ammattiliitossa ja osallistuu liiton tiedotukseen. *Ahjon* nykyinen päätoimittaja **Heikki Piskonen** jatkaa tehtävässään vuoden loppuun saakka, jolloin hän jää eläkkeelle.

YTM **Riikka Venäläinen** on nimetty päälliköksi Ylen uuteen Yhteiskunta-toimitukseen. Venäläinen siirtyy Yleen *Helsingin Sanomien* päätoimittajan paikalta.

Ylen uudistuvassa organisaatiossa Maailma-osaston päälliköksi on valittu YTM **Elina Ravantti**. Ravantti on nyt ulkomaan uutistoimituksen päällikkö. Ylen nykyinen ulkomaantoiminnan päällikkö **Reijo Lindroos** siirtyy asiantuntijakirjeenvaihtajaksi. Suomi-osaston

päälliköksi ryhtyy nykyinen alue-toiminnan päällikkö **Jyri Kataja-Rahko**. Urheilun päälliköksi on nimitetty Ylen nykyinenkin urheilupäällikkö, YTM **Panu Pokkinen**.

Ylen tv- ja radiolähetysistä vastaavan Lähetysosaston päälliköksi on valittu FM **Jouni Kempainen**. Hän siirtyy tehtävään uutispäätoimittajan tehtävästä Yle Uutisista.

Toiminnan journalistisesta suunnittelusta ja operatiivisesta johtamisesta vastaavan Ohjaamo-osaston päälliköksi tulee YTM **Marjo Ahonen**. Hän siirtyy tehtävään Uutis- ja ajankohtais-toiminnan kehittämisen päällikön tehtävästä.

Uutis- ja ajankohtais-toiminnan henkilöstöresursseista vastaavana päällikkönä aloittaa FM **Hannele Muuronen**. Hän on nyt Uutis- ja ajankohtais-toiminnan suunnittelun ja kuvatuotannon päällikkö.

Ylen uudisorganisaatiossa kuvaamisesta, editoinnista ja grafiikasta vastaa Kuva-osasto. Televisiolähetysten studio-ope-roinnista vastaa osasto Studio. Osastojen päälliköksi on valittu

VTM **Mika Lavonen**, nykyinen uutis- ja ajankohtais-toiminnan lähetyksistä ja tekniikasta vastaava päällikkö.

Sisältökehitysosaston päälliköksi on nimitetty **Mika Rahkonen**. Hän on nyt Uutis- ja ajankoh-tais-toiminnan internet-päällikkö.

Helsingin Sanomien kaupunkitoimituksen esimieheksi on valittu **Kalle Silfverberg**, toimituksen aiempi varaesimies.

yhdistykset

Pirkanmaa

Laatua tekstiin. Pirkanmaan Pientoimitusosasto PiPi kouluttaa verkkotekstien editointiin lauantaina 27. syyskuuta kello 11.30–14.30 Tampereella PJY:n toimistossa. Opastajana verkkoviestintään erikoistunut kouluttaja **Jyrki Tuominen**. Erityisesti keskitymme viranomaiskieleen ja avustajateksteihin. Mukaan mahtuu 16 pipiläistä. Koulutus välipaloinen on maksuton. Ilmoittautumiset viimeistään 24.9. kirsi.huhtala@gmail.com tai 050 539 8996.



Journalistin määräaikaiseksi toimitussihteeriksi on valittu toimittaja **Manu Haapalainen**, 42. Hän on puolen vuoden vuorotteluvapaalle jääneen **Manu Marttisen** sijainen. Aiemmin Haapalainen on työskennellyt muun muassa toimittajana ja toimitussihteerinä Otavamediaa ja Yleisradiossa. Hän on ollut perustamassa verkkolehtiä *Sylvi.fi* ja *Vastapallo.fi*, joissa hän on toiminut myös päätoimittajana.

Millä mielin Journalistiin töihin?

Innostunein mielin! Olen lehden pitkäaikainen lukija, ja työstäni sikälikin ylpeä, että *Journalisti* kuuluu niihin yhä harvalukuisempiin lehtiin, joissa mennään laatu edellä.

Millainen olet median kuluttajana?

Fanaattinen ja kriittinen. Ihailen brittiläistä journalismia, ja käytän melkein kaikki lomani *The Guardianin* lukemiseen. Vastaavasti tuskailen aika usein tabloidien *Hesarin* muuttumista yhä enemmän sarjakuva-albumin näköiseksi.

Tulevaisuutemme, bittejä vai painomustetta?

Kyllä kiitos! Uskon naii-

visti printtilehtien säilyvän yhä kehittyvien uusien muotojen rinnalla.

Mitkä ovat journalismin isoimmat uhat?

Talousseikoilla ja lama-aikaan vetoamalla perusteltu tyhmistyminen.

... ja mahdollisuudet?

Tiedän varmuudella, että toimittajakunnan intohimo maailman hahmottamiseen ei ole kadonnut mihinkään. Jos sitä muistetaan vaalia, kaikki ei jatkossakaan mene pilalle.

Mikä on mieleenpainuvuin juttusi / juttukeikkasi?

Hauska uusi aluevaltaus oli verkkolehti *Sylviin* tekemäni kirjailija **Riku Korhosen** "Kymmenen tuopin haastattelu". Joimme kumpi-

kin kymmenen tuoppia olutta, ja Riku kertoi minulle kaiken itsestään. 8,5 tunnin haastattelunauhan purkamisen oli sekini omanlaisensa elämys.

Mitä työttömyys on sinulle merkinnyt?

Joskus nuorempana olisin varmasti selittänyt tähän jotakin vapaudesta tehdä omia juttuja ja lukea vaikka kirjoja. Nyt kun asuntolainaa ja perhettä jo on, en voi vastata muuta kuin että työttömyys on merkinnyt taloudellista ahdistusta, kyvyttömyyden ja huonouden tunnetta sekä hyyttävää kauhua siitä, etten koskaan enää saa mitään töitä.

Markku Lappalainen



Ulkoistettu. Reijo Nykänen oli maikkarilainen vuodesta 1978 aina tähän syksyyn asti.

MTV:n ulkoistukset heikentänevät etuja

Ari Lahdenmäki, teksti
Heli Saarela, kuva

MTV:n ulkoistukset aiheuttavat huolta tulevasta työehdoista. Ericssonin palvelukseen siirtyvät luottavat siihen, että työpaikat kuitenkin säilyvät.

moni työntekijä pitää MTV:n tuoreita ulkoistamisia henkisesti ikävinä, kerroo MTV:n ohjelmatyöntekijöiden varapuheenjohtaja **Reijo Nykänen**. Ne koskettavat henkilökohtaisesti myös Nykästä, joka työskentelee lähetystoiminnan esimiehenä.

Lähetystoiminta siirtyi syyskuun alussa ruotsalaisen Ericssonin hoidettavaksi ja Nykäsen työnantaja vaihtui 36 vuoden Maikkarin palvelemisen jälkeen.

”Monelle voi olla vaikeaa, kun on oltu Maikkarin porukkaa ja Maikkari on järjestänyt asiat”, hän sanoo.

Ericssonille siirtyvät työntekijät ovat kuitenkin toiveikkaita.

”Ericsson on iso firma ja vakavasti otettava työnantaja. Toivomme, että työt jatkuvat ja liisääntyvätkin isossa firmassa, joka on tehnyt uuden aluevaltauksen lähetystekniikan hankkimisessa”, Nykänen sanoo.

MTV:n omistava Bonnier ulkoisti ruotsalaisen kanavansa

TV4:n lähetystekniikan Ericssonille jo 2009.

”Ymmärtääkseni työpaikkojen määrä on siellä kasvanut.”

MTV sai ulkoistamisella kevennetyksi tasettaan, ja toimitusjohtaja **Heikki Rotkon** mukaan sillä turvattiin työpaikkojen säilyminen.

”Ericssonilla on suurena toimijana MTV:tä paremmat edellytykset tulevaisuuden isoihin investointeihin”, Rotko sanoo.

Radio- ja televisiotoimittajien liitto RTTL on huolissaan siitä, mitä ulkoistettujen työntekijöiden työehdoille tapahtuu, kun nykyinen työehtosopimus päättyy marraskuussa 2016.

”Katsomme, että yksi merkittävä motiivi tällaisille toimenpiteille on työnantajan kannalta mahdollisimman edullisten työehtosopimusten hamuaminen”, puheenjohtaja **Ari-Pekka Sirviö** sanoo RTTL:n tiedotteessa.

Rotkon mukaan Maikkari pyrkii vastedeskin maksamaan kilpailukykyistä palkkaa, mutta yrittää tinkiä eduista.

”Jotkin 1980–1990-luvulta peräisin olevat, superhyvät edut eivät ole millään tavoin nykypäivää”, Rotko sanoo.

Tes-neuvotteluissa työnantaja on usein ilmaissut halunsa lyhentää lakisääteistä pidempää vuosilomaa, ja tehdä heikennyksiä tavallista parempaan työterveyshuoltoon.

”Tämä [etuihin kajoaminen]

on siis pitkän aikavälin rakenteellinen juttu, pikemminkin säästöä kuin radikaali muutos, mutta sillä on tekemistä yhtiön kilpailukyvyyn kanssa. Etujen muutoksista neuvotellaan aina henkilöstön kanssa.”

MTV on Rotkon mukaan palkannut taloudellisesti huonoinakin aikoina keskimäärin 30 ihmistä vuodessa.

Ericssonille siirtyvät MTV:n 45 työntekijää tv-lähetystoiminnasta, tv-materiaalihallinnasta sekä tv-tekniikan kehitys- ja tukitoiminnoista. Ericsson perustaa MTV:n tiloihin kansainvälisen mediakeskuksen.

Lisäksi kymmenen MTV:n työntekijää siirtyy Valve Mediaan, joka toimii markkinoinnin ja kanavavilmeen parissa.

MTV jakautuu samalla kahdeksi yhtiöksi, MTV Sisältöihin ja MTV Oy:hyn.

Journalistiliiton edunvalvontajohtaja **Petri Savolainen** kuvaa MTV:n toimia työehtoshoppailuksi, jolla töitä pyritään siirtämään heikompien työehtosopimusten piiriin.

Koska kyse on liikkeenluovutuksista, työntekijöiden nykyiset edut kuitenkin säilyvät tes-kauden loppuun. Sen jälkeen Ericssonin työntekijät siirtynevät teknologiateollisuuden työehtosopimuksen piiriin.

MTV Sisällöissä jatketaan ohjelmatyöntekijöiden työehtosopimuksen noudattamista.

TTT-lehdelle uusi kustantaja

Työterveyslaitos on solminut aiesopimuksen *Työ Terveys Turvallisuus* -lehden (TTT) siirtymisestä Kempulssi Oy:lle vuoden 2015 alusta. Työterveyslaitos ilmoitti keväällä lopettavansa TTT:n julkaisemisen säästöpainneiden takia.

Kempulssi on riippumaton kustannusyhtiö, joka julkaisee ennestään kahta ammattilehteä. TTT:n uusi päätoimittaja on sen nykyinen toimituspäällikkö

Merja Karjalainen.

Karjalaisen mukaan TTT on jatkossa itsenäinen erikoislehti, jonka yhteistyökumppani Työterveyslaitos on. Suuria linjamuutoksia lehteen ei suunnitella.

Työterveyslaitos päätti kevään yt-neuvottelujen jälkeen irtisanoa TTT:n viisihenkisen toimituksen. Kempulssi aikoo hyödyntää toimitustyössä avustajaverkostoaan.

Nina Erho

Karprint-käräjät alkoivat

Länsi-Uudenmaan käräjäoikeus aloitti 1. syyskuuta mediatalo Karprintia vastaan nostettujen syytteiden käsittelyn. Yhtiön 18 nykyistä tai entistä työntekijää syyttää työnantajansa useista työturvallisuusrikoksista.

Syytettyinä ovat yhtiön hallituksen puheenjohtaja **Eero Ahola** ja toimitusjohtaja **Juha Ahola**.

Syytteen mukaan Aholat ovat laiminlyöneet velvollisuutensa

huolehtia työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työpaikalla. Karprintin toimitalossa on todettu homeongelma, jota ei ole Etelä-Suomen aluehallintoviraston pyynnöistä huolimatta korjattu. Työntekijät syyttävät työnantajansa myös epäasiallisesta kohtelusta ja häirinnästä.

Tapauksen käsittelyyn on varattu kuusi päivää. Viimeinen käsittelypäivä on 12. syyskuuta.

Manu Marttinen

Kirjoita juristeista

Muistatko juristit **Lauri Kerosuo**n ja **Timo Vuortaman** soittamassa jazzia? Istuitko hauskaa iltaa herrojen seurassa? Turvauditko ongelmassa juristien neuvoihin?

Journalistiliiton historiaprojektiin on kertynyt monta mapillista haastattelua liiton keskeisistä henkilöistä vuosien varrelta. Kolmesta keskeisestä juristista, Lauri Kerosuosta,

Timo Vuortamasta ja **Lars Bruunista** toivotaan kuitenkin saatavan lisää tietoa.

Valokuvia tai muuta aineistoa otetaan mielusti projektin käyttöön. Aineistoja toivotaan 15.9.2014 mennessä osoitteeseen tiina.huokuna@journalistiliitto.fi, tai Suomen Journalistiliitto/ Muistitietokysely Kerosuo, Vuortama ja Bruun, PL 252, 00531 Helsinki.

KRITIIKIN UUTISET HAKEE PÄÄTOIMITTAJAA

KRITIIKIN UUTISET on neljä kertaa vuodessa ilmestyvä kulttuurilehti, joka käsittelee mediaa, kritiikkiä, taidetta ja kulttuuria. Suomen arvostelijain liiton julkaiseman lehden tavoitteena on toimia kulttuuripoliittisen ja mediakriittisen keskustelun herättäjänä.

Tehtävään valittavalta edellytetään taide- ja mediakentän tuntemusta sekä kokemusta kulttuuritoimittajan työstä, myös verkkoympäristössä. Lisäksi toivotaan perehtyneisyyttä kritiikkiin alaan, journalistista otetta, koordinaatiokykyä sekä halua herättää keskustelua.

Päätoimittajan tehtävä on palkkiopohjaista freelance-työtä.

Liiton hallitukselle osoitettavat hakemukset **19.9.2014** mennessä sähköpostitse info@sarv.fi tai postitse **Suomen arvostelijain liitto ry, Bulevardi 5 A 7 e, 00120 Helsinki**.

TIEDUSTELUIHIN vastaa SARVin puheenjohtaja Elisabeth Nordgren (040 588 6974 tai puheenjohtaja@sarv.fi).



HS:n huumepoliisijutusta vapauttava päätös

Julkisen sanan neuvosto on antanut vapauttavan päätöksen *Helsingin Sanomissa* julkaistusta huumepoliisi ”Pekan” haastattelusta. Joulukuussa julkaistussa jutussa anonyymi entinen huume-
poliisi syytti ex-kollegoitaan rikollisista menettelytavoista.

Haastattelusta kanteli 59 huumepoliisin työntekijää ja yksi entinen työntekijä, joiden mielestä väitteet eivät pitäneet paikkaansa. JSN totesi HS:n noudattaneen *Journalistin ohjeita*, koska lehti oli pyytänyt poliisin edustajia kommentoimaan syytöksiä. Poliisi oli kieltäytynyt kommentoinnista vedoten salassapitovelvollisuuteen.

Neuvoston mielestä HS olisi voinut kertoa jutussaan laajemmin, kuinka se oli tehnyt haastattelunsa ja varmistanut saamiensa tietojen paikkansapitävyyden. Tällainen

puute ei kuitenkaan antanut syytä huomautukseen.

JSN käsitteli elokuun kokouksessaan myös kuusi muuta kantelua, joista kolmen kohdalla se päätyi langettavaan päätökseen. Huomautuksen saivat *Kainuun Sanomat* virheen korjaamatta jättämisestä, *Ilta-Sanomat* piilomainonnasta ja *Radio Dei* toimittajan toimimisesta omassa asiassaan sekä yksityiselämän suojan rikkomisesta.

Kainuun Sanomat julkaisi joulukuussa haastattelun Kaajanissa asuvasta islaminuskoi-
sesta miehestä. Jutussa kerrottiin virheellistä tietoa muslimien avioitumissäännöistä. Lehti ei useista pyynnöistä huolimatta oikaissut näitä.

Ilta-Sanomat julkaisi maaliskuussa puolen sivun luontaistuotemainoksen, jonka otsikkokirjasin oli sama kuin yläpuolella olleessa samanko-

koisessa jutussa. Jutun leipätekstissä käytettiin kahta kirjaintyyppiä, joista toista käytettiin myös ilmoituksessa. Juttua ja mainosta ei oltu erotettu toisistaan esimerkiksi ilmoitus-maininnoilla.

Kristillinen *Radio Dei* sai langettavan päätöksen saarnaaja **Pirkko Jalovaaran** juontamasta *Sanan ja rukouksen ilta* -ohjelmasta. Tammi-
kuussa ohjelmassa käsiteltiin neljä vuotta aiemmin kuolleen miehen vakavaa sairautta. Juontaja käytti ohjelmaa henkilökohtaisen riita-asian selvittelyyn ja paljasti arkaluontoisia yksityiselämän seikkoja. JSN katsoi, että tehty vastine ei riittänyt korjaamaan aiheutettuja vahinkoja. Jalovaara uskoi parantaneensa miehen syövästä rukouksellaan, ja luki ohjelmassa tältä saamaansa kirjettä.

Janne Salomaa



Åkerlundin säätiö tukee monipuolisesti viestintäalan tutkimusta ja koulutusta. Pasi Kivioja ja Elina Paasonen ovat saaneet omiin hankkeisiinsa tukea säätiöltä vuonna 2013.

Kurssi uutistyön esimiehille: **HAE STIPENDIÄ!**

Journalistisen muutoksen johtaminen

24.1.-1.2.2015

Kurssi Poynter-instituutissa Floridassa, St. Petersburgissa

Kunnallisneuvos C. V. Åkerlundin säätiö jakaa kaksi stipendiä maineikkaan Poynter-instituutin kurssille Journalistisen muutoksen johtaminen (Breakthrough Leadership). Kurssi on tarkoitettu uutistoimitusten esimiehille.

c. v.

ÅKERLUNDIN SÄÄTIÖ

Kurssin aiheita ovat:

- Miten johtaa keskellä epävarmuutta ja muuttuvaa mediakenttää
- Miten johtaa muutosta tehokkaasti ja huolellisesti
- Miten priorisoida ja pitää huolta jaksamisestaan
- Miten hyödyntää sosiaalista mediaa uutistyössä ja yleisön osallistamisessa
- Mikä on sinun strategiasi toimituksesi muutoksen johtamiseen ja mitkä ovat parhaat keinot sen toteuttamiseen
- Saat myös henkilökohtaista palautetta ja valmennusta omaan johtamiseesi

Kurssi toteutetaan yhteistyössä Danmarks Medie- og journalisthøjskolen kanssa. Kurssille osallistuu vain pohjoismaisia journalisteja. Kurssin opettajat ovat **Jill Geisler** ja **Butch Ward**.

Stipendi kattaa opetuksen lisäksi kaikki matkakulut, majoituksen yhden hengen huoneessa, aamiaisen ja lounaat kurssipäivinä. Lisätiedot www.akerlundinsaatio.fi

Lähetä vapaamuotoinen hakemuksesi 3.10. mennessä osoitteeseen tuula.sippola@akerlundinsaatio.fi. Kerro itsestäsi ja työstäsi lyhyesti ja kuvaa kurssin merkitys työsi kannalta. Liitä hakemukseen myös ajantasainen cv.

Kunnallisneuvos C. V. Åkerlundin Säätiön hallitus

Jyväskylän seurakunta

Jyväskylän seurakunnassa on haettavana

Tiedottajan virka

Tiedottaja osallistuu viestinnän suunnitteluun, tekee sisältöjä seurakunnan eri viestintäkanaviin (Henki&Elämä-lehti, nettisivut, sosiaalinen media), osallistuu videoiden ja radio-ohjelmien tekemiseen, hoitaa tapahtumatiedotusta sekä palvelee mediaa seurakunnallisissa asioissa.

Tehtävään valittavalta edellytetään monipuolista viestinnän osaamista.

Haku aika päättyy 19.9.2014 klo 15.30.

Tiedusteluihin vastaa: viestintäpäällikkö Marjo Rönkvist p. 040 535 1064, marjo.ronkvist@evl.fi

Hakuilmoitus on kokonaisuudessaan nähtävissä Jyväskylän seurakunnan sivuilla www.jyvaskylanseurakunta.fi > avoimet työpaikat

www.jyvaskylanseurakunta.fi

Hämeen Paikallismedia Oy julkaisee kahta kerran viikossa torstaisin ilmestyvää paikallislehteä, Keski-Hämettä (Hämeenkoski, Lammi, Tuulos ja Hauho) ja Etelä-Hämeen Lehteä (Hausjärvi ja Kärkölä). Yhtiön päätoimipaikka ja toimitus on Hämeenlinnan Lammilla. Lehtemme ovat arvostettuja levikkialueittensa uutisoijia ja paikallishengen luoja ja niillä on yhteensä yli 7000 tilaajaa. Käytämme Adobe CS -julkaisuohjelmia Apple-työasemilla ja olemme juuri aloittaneet Scoop-taittojärjestelmän käytön. Valmistelemme myös uuden verkkosivustomme ja verkkolehziemme lanseerausta.

Haemme toimitukseemme organisointikykyistä ja tehokasta UUTISTUOTTAJAA

Uutistuottajan tehtävänä on

- Seurata uutisvirtaa, ideoida uutisaiheita ja kehittää uutishankinnan toimintamalleja ja kanavia
- Organisoida oman toimituksen sekä free lancerien ja avustajien työskentelyä
- Osallistua uutistyyöhön ja lehtien taittoon
- Kehittää monikanavaista julkaisuprosessia

Haemme henkilöä, jolla on:

- Hyvä ”uutisvainu” ja ideointikyky
- Esimies-, tiimityö- ja vuorovaikutustaidot
- Kokemusta toimitus- ja taittotyöstä sekä -järjestelmistä
- Tehtävään riittävät it-taidot ja verkko-osaaminen
- Oikea asenne myös paineensietoa vaativissa tilanteissa

Tiedustelut toimitusjohtaja, päätoimittaja Esa Joensuu puh 0500 237 382 mieluiten maanantaisin ja perjantaisin. Vapaamuotoiset hakemukset ansioluetteloineen pyydämme lähettämään 15.9. mennessä sähköpostilla paatoimittaja@keski-hame.fi. Tehtävä on uusi ja alkaa sopimuksen mukaan.

Etelä-Hämeen Lehti KESKI-HÄME

Dags för årets svenska seminarium

Årets svenska seminarium ordnas i Åbo den 26–27 september. Där diskuteras framtidsutsikterna för de finlandssvenska medierna, bl. a. under en intressant paneldiskussion om relationerna mellan Yle och dagstidningarna. Hur ser t.ex. **Barbro Teir**, **Marit af Björkesten** och **Timo Ketonen** på möjligheterna och utmaningarna?

Häng med och diskutera och träffa kolleger du också. Som vanligt går vi också igenom läget vid redaktionerna runtom i Svenskfinland – vilka förändringar som är på gång, vilken stämningen är osv.

Fast anställda samt frilansare och studerande är välkomna. Kolla in programmet och anmäl dig genast på journalistiliitto.fi/se/

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

Työeläketietoa journalisteille

Eläkejärjestelmää uudistetaan. Uutisointi on helpompaa, kun tietää taustat. Tule kertaamaan:

- Työeläkejärjestelmän perusteet
- Työeläkkeiden rahoitus
- Eläkeuudistuksen taustat ja tavoitteet
- Muiden maiden eläkeratkaisuja

Työeläketiedon tehopäivä

PERJANTAINA 12.9.
KLO 9.00–16.00

Kurssi pidetään Eläketurvakeskuksessa, Kirjurinkatu 3, Helsinki. Koulutus on maksutonta. Ilmoittautumiset 5.9. mennessä osoitteessa www.etk.fi/koulutus.

Lisätietoja: yhteyspäälinnikö Riitta Väkeväinen, riitta.vakevainen@etk.fi, puh. 040 749 1359.



Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN



Anssi Keränen

A.R. Winterin Muistosäätiön apuraha

A.R. Winterin Muistosäätiön hallitus jakaa **7 915 euroa** matka-apurahana enintään neljälle suomen- tai ruotsinkieliselle toimittajalle matkasuunnitelmien mukaisesti.

Apuraha myönnetään eri viestintävälineiden palveluksessa olevien toimittajien taitojen kehittämiseksi ulkomaille tehtävää opintomatkaa varten.

Hakemukset, joihin on liitettävä selvitys matkasuunnitelmasta ja apurahan hakijan aikaisemmasta toiminnasta, pyydetään lähettämään **17.10.2014** mennessä osoitteella:

A.R. Winterin Muistosäätiö, c/o Nordea
asiamies Terhi Alanen
Kuninkaankatu 26 B, 33200 TAMPERE
tai sähköposti: terhi.alanen@nordea.fi

A. R. Winterin Muistosäätiön hallitus

Pihtiputaan mummon isä

KUOLLEITA

Päätoimittaja **Allan Liuhala** kuoli 14. heinäkuuta Hämeenlinnassa 89-vuotiaana. Hän oli syntynyt Keikyässä, nyky-Äetsässä, 12. maaliskuuta 1925.

Liuhalan uraa sävytti alusta loppuun isänmaallis-sotilaallinen vakaumus. Hän kiirehti jatkosotaan heti, kun ikävuodet sallivat, ja osallistui Lapin sodassakin saksalaisten häätämiseen.

Liuhala, entinen pikajuoksija, aloitteli lehtimiesuraansa Kokemäellä *Lallissa*, mutta päätyi jo 1950-luvun alussa vakinaiseksi toimittajaksi *Aamulehteen*. Hän opiskeli valtiotieteen maisteriksi Helsingin yliopistosta. Hänen gradunsa käsitteli sanomalehden vaikutuskeinoja. Suoranaisestä toimittajakoulutuksesta ei tuolloin ollut kyse.

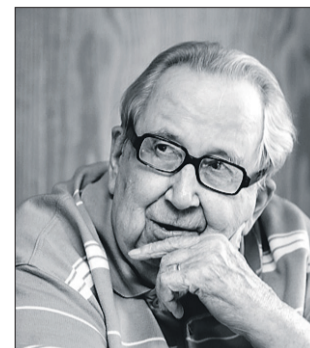
Liuhala eteni *Aamulehdessä* nopeasti toimitussihteeriksi, sitten toimituspäälliköksi. Monet pitivät *Aamulehden* journalistisen kehitystyön

vahvaa moottoria itsestään selvänä valintana päätoimittajaksi, kun tehtävä avautui 1970. Valituksi tuli kuitenkin professori **Raino Vehmas**, toinen vammalalaislähtöinen. Liuhala otti tapahtuneen hien raskaasti.

Uusi oksa avautui kuitenkin vanhasta opiskelukaupungista, *Helsingin Sanomien* toimituspäällikkönä. Aatemaailmat toki kolahtelivat, kun vanhasuomalainen törmäsi Ludviginkadulla nuorsuomalaisuuteen. Miksi vedetään lehdessä juhluvuonna 1970 näkyvästi esiin **V. I. Lenin**, mutta ei ikätoveri **J. K. Paasikiveä**, Liuhala kyseli.

Liuhala pääsi *Hämeen Sanomien* päätoimittajaksi, ja hoiti tehtävää parikymmentä vuotta. ”Huomenta, suomalaiset”, hän heitti, kun saapui aamulla toimitukseen. Päätoimittaja oli pian Hämeenlinnan napahenkilöitä.

Liuhala ei vahvasta tuki-joukosta huolimatta saanut professorin arvonimeä. Mutta hänen ansiolistansa on pitkä.



Hän toimi Sanomalehtimiesten liitossa varapuheenjohtajana (1963–1968) ja Päätoimittajien yhdistyksessä puheenjohtajana (1974–1975).

Hän oli Julkisen sanan neuvoston keskeisiä käynnistäjiä, ja lehtimiesten ensimmäisten varsinaisten eettisten ohjeiden toinen kirjoittaja. Hän johti puhetta Lehtimiesten koulutuskomiteassa ja oli oman toimensa ohessa Tampereen yliopiston journalistikoulutuksen merkittäviä taustavoimia. Valtion journalistipalkinnon ”Liu” sai 1994.

Myös tunnettu käsite Pihti-putaan mummo on Liuhalaa.

Jyrki Pietilä

KIRJOITTAJA ON
LIUHALAN ELÄMÄKERRAN TEKIJÄ.

Terävä kolumnisti ja uutismies

KUOLLEITA

Tärkeä ja kuuluva ääni Suomen journalismissa hiljeni, kun toimittaja **Olli Kivinen** kuoli sunnuntaina 20. heinäkuuta kesäasunnollaan Vihdin Palojärvellä. Hän syntyi Kemissä 24. maaliskuuta 1939.

Suomalainen yleisö tuntee Kivisen parhaiten kolumneista, joita hän kirjoitti *Helsingin Sanomiin* vuodesta 1979. Hänen uransa lehden toimittajana ja esimiehenä oli laajempi ja pitempi. Ensi kertaa hän tuli toimitukseen nuorena ylioppilana kesällä 1960.

Kivinen jatkoi lehden säännöllisenä kolumnistina siirtymään eläkkeelle maaliskuussa 2004. Viimeiset tekstit julkaistiin lehdessä ennen kesän lomakautta.

Kolumnit heijastivat uskollisesti Kivisen ajattelua ja arvoja. Hän ei empiyt ilmaista ja perustella mielipitei-

tään myöskään silloin, kun ne olivat valtavirtaa vastaan, tai sen edellä.

Kivinen piti täysjäsenyyttä EU:ssa Suomelle oikeana ratkaisuna jo 1980-luvun lopussa. Hän ajoi voimakkaasti myös Suomen liittymistä puolustusliitto Natoon.

Kivinen sitoutui varhain angloamerikkalaisen journalismin perinteeseen, johon kuuluvat hyvin lähteytetty uutisointi ja siitä erillinen kommentointi. Terävä tyyli oli myös osa Kivisen energistä ja sosiaalista persoonallisuutta.

Taustalla saattoi aistia merkkejä Kivisen varhaisesta lapsuudesta Veitsiluodon tehtailla Kemissä. Hän oli Veitsiluodon määrätietoisen toimitusjohtajan **Lauri Kivisen** perheen kuopus.

Kaudella lehden kirjeenvaihtajana Lontoossa 1965–1970 oli ilmeisen suuri



vaikutus Kivisen journalistisiin arvoihin ja myös tapaan, jolla hän muokkasi myöhemmin lehden ulkomaan uutisointia.

Lopulta Olli Kivinen palasi juurilleen. Hän ehti saada kirjan isänsä elämästä ja urasta kesällä loppusilauksia vaille painokuntoon. Kirjan on määrä ilmestyä syksyllä.

Kari Huhta

KIRJOITTAJA ON KIVISEN PITKÄAIKAINEN
TYÖTOVERI.
TEKSTI ON TIIVISTELMÄ HS:SSA
JULKAISTUSTA NEKROLOGISTA.

Etsi Xpertti
SINULLE, JOKA ETSIT TUTKIJAA JUTTUUSI
www.etsixpertti.fi
PALVELUN TARJOAVAT YLIOPISTOT,
TUTKIMUSLAITOKSET JA
SUOMEN AKATEMIA

journalisti.fi

JOURNALISTI

suoraan asiaan

KIRJOITTAJA OTTAA KANTAA.

Outoa retoriikkaa

Kansallisuuksiin liittyvät stereotypiat elävät futis-kirjoittelussa vahvana paitsi keskustelufoorumeilla, myös toimitetuissa sisällöissä. *Urheilulehdessä* alkusyksystä julkaistu Englannin Valioliigan kausiennako on räikeä esimerkki edellä mainitusta. Lehdessä toimittaja **Topias Kauhala** arvioi Tottenham Hotspurin seurajohtoa nojaten sotienvälisiin väitteisiin juutalaisista. Hän kirjoittaa:

”Englannin juutalaisliikemiehiä on karikatyyreissä kutsuttu vahvoiksi miehiksi. Myös kriittisiksi. Kaksi juutalaista, kolme mielipidettä. He ovat sekä päämäärätietoisia että itsepäisiä.”

Kirjoittaja ottaa menneisyydestä periytyvän ”karikatyyrin”, ja soveltaa sitä vuoden 2014 seura-toimintaan. Ratkaisu kertoo siitä, miten vahvasti viime vuosisadan alun poliittisesti väritynyt retoriikka vaikuttaa yhä futiksessa käytettyyn kieleen. Jalkapallo tuntuu kaipaavan tällaista. Laji perustuu siihen, että paikkakunnat ja kansallisuudet kamppai-

levat keskenään.

Toimittajalta tulisi silti edellyttää kriittistä silmää. Futismaailman katsominen juutalaisherjan kautta ei ole journalismia. Se on korkeintaan startti pakinalle, jossa stereotypia vaivihkaa puretaan.

Jos ja kun stereotypioita puretaan, on jalkapallolla kuitenkin vaarana muuttua tylsäksi. MM-kisojen kaltainen speaktaakkeli tarvitsee kansallisuuksiin liittyvää eksotiikkaa ollakseen kiinnostava. Siksi annamme urheilukirjoittelussa paljon anteeksi.

Jalkapallon imagoon kuuluvat kansainvälisyys ja tasapuolisuus. Sitä voi pelata kuka tahansa, missä tahansa. Samalla siitä kuitenkin puhutaan tavalla, joka pitää yllä eroa meidän ja muiden välillä. Etelä-Amerikka on monelle yhä mystinen tropiikki, jossa nuoret jannut taituroivat palloillaan faveloissa. Kuva on romanttinen, vaikka siihen sisäl-

tyykin implisiittisesti köyhyys.

Media puhuu ongelmista ennen arvokisoja: Brasilian luokkaerot ja kisajärjestelyjen vaikeudet olivat tapetilla moneen otteeseen kesän MM-kisojen alla. Sit-

ten kisat alkoivat, ja futishuuma ajoi epäkohtien yli. Seuraavat MM-kisat järjestetään Venäjällä vuonna 2018. Silloin huomiota tulisi kiinnittää paitsi konkreettisiin ongelmiin Venäjällä, myös kieleen, jolla itse lajista puhutaan. Neljän viikon ajan tapahtumia seuraa iso joukko lukijoita, jotka eivät futiksesta muuten välitä.

Vähintään pitäisi kitkeä jutut, joissa sata vuotta sitten tehty luonnehdinnat ihmisryhmistä saattavatkin pitää kutinsa. Tällainen ei politiikantointimuk-

sessä menisi läpi. Miksi urheilukirjoittamisessa tyydytään jatkuvasti vähempään?

Anton Vanha-Majamaa
FREELANCETOIMITTAJA

Futismaailman katsominen juutalaisherjan kautta ei ole journalismia.

Oikaisun ohella myös pahoittelu?

Eero Mäntymaan kirjoitus oikaisukäytännöistä (*Journalisti* 14. elokuuta) toi esiin seikkoja, joista on kyllä keskusteltu, mutta puusta pitkään ei ole päästy.

Journalistiset verkkosivut vilisevät ”tietoa” myös keskustelupalstoilla. Nimimerkin takaa perustellaan väitteitä seikoilla, jotka eivät ole tietoa, vaan kirjoittajan ajatustensa tueksi löytämiä itämiskelvottomia jyvii.

Oikaisukäytännöt eivät koske keskusteluja muuten kuin silloin, kun joku väitteen kohteena oleva taho, kuten yksityishenkilö tai yritys nostaa asian esille.

Lappeenrantalaisissa ilmaisjakelulehdissä julkaistiin kesällä nimellä kirjoittajan mielipide konserttiesiintyjästä. Ajatukset olivat ehkä muuten asiallisia, mutta kirjoittaja erehtyi bändistä. Hänen mainitsemansa yhtye ei ollenkaan esiintynyt konsertissa, josta hän kirjoitti.

Asiattoman kritiikin kohteeksi joutunut bändi joutui itse pätkäilemään, millaisen oikaisukirjoituksen lehtiin lähettää. Isoa otsikkoa myöten se korjasi väärän tiedon mallikkaasti. Mielestäni oikaisun yhteydessä olisi pitänyt olla toimituksen pahoittelut – juuri toimituksen valintahan oli, että väärä tieto pääsi lehtiin!

Aimo Ruusunen
KORVENKYLÄ

Oikaisuja

Antti Blåfield on työskennellyt *Helsingin Sanomissa* viidellä vuosikymmenellä, ei 50 vuotta kuten *Journalistin* 9/2014 jutussa ”Suuri Erkko-syksy” virheellisesti todetaan.

Toimittaja **Arvo Ruonaniemi** (*Journalisti* 9/2014) ei aloittanut uraansa *Raahen Sanomissa*, vaan *Raahen Seudussa*. Hänen vaimonsa on kuusi vuotta, ei viisi häntä vanhempi, kuten jutussa todetaan. Heidän yhteenskettuja 200-vuotispäiväänsä olisi vietetty ensi tammi-kuussa, ei syyskuussa.

Journalistin toimitus

Kirjoita Journalistin debattisivulle

Haluatko sanoa painavan sanasi, kiistää tai haastaa? Journalistin debattisivu on avoin alaa koskevalle keskustelulle.

Lähetä kirjoituksesi seuraavaan numeroon 17. syyskuuta mennessä osoitteeseen: **journalisti@journalistiliitto.fi**

JOURNALISTI

Savon Sanomat on Suomen kuudenneksi suurin päivittäin ilmestyvä sanomalehti. Lehden keskilevikki on 57 235 (LT 2013). Sisältömme tavoittavat lukijamme myös ripeästi kehittyvillä digialustoilla. Savon Sanomien kokonaistavoittavuus on 248 000 lukijaa (KMT 2013). Savon Sanomat kuuluu pörssinoteerattuun Keskisuomalainen Oyj -konserniin.

Haemme media-alan paalupaikalle

VISUAALISTA TUOTTAJAA

Tarjolla on paljon töitä ja monipuolinen toimenkuva. Olet keskeinen henkilö, kun Savon Sanomat kehittää monimediatuotantoaan.

Tehtävässä onnistuminen edellyttää vahvoja yhteistyötaitoja. Printtimaailman ohella liikut luontevasti digitaalisessa ympäristössä. Toimenkuvaan kuuluu sekä lehden että digitaalisten julkaisujen sisältöjen visualisointi sekä niiden kehittäminen.

Lisätietoja pestistä antaa toimituspäällikkö Seppo Rönkkö puh. 050 597 9604.

Jos kiinnostuit, lähetä hakemuksesi 19.9.2014 mennessä osoitteeseen **hakemukset@savonsanomat.fi**.

SAVON SANOMAT
savonsanomat.fi

ROCK

Osallistu VIP-passin arvontaan!

Ilmoittaudu
finaali-iltaan ja
voita VIP-passi
Journalistirockiin.

VIP-passi
sisältää mm.
oman aition
Glorian finaali-
illassa pe 17.10.
sekä kahden
hengen
yöpymisen
designhotelli
Klaus K:ssa.

Voit ilmoittautua
VIP-passin arvontaan
valitsemalla Face-
bookin tapahtuma-
kutsuun "osallistun".
Voittaja arvotaan
26.9. ja julkistetaan
Journalistirockin
Facebook-sivulla.

**facebook.com/
Journalistirock**

JOURNALISTI

Ilmestymisaikataulu 2014

aineisto | ilmestyy

	11	17.9	25.9
12		8.10.	16.10.
13		29.10.	6.11.
14		19.11.	27.11.
15		10.12.	18.12.

Varaa ilmoitustilasi ajoissa

Ilmoitukset
2,50 €/pmm

Ilmoitusmyynti:
ilmoitukset.journalisti@
journalistiliitto.fi

Aineisto-ohjeet,
väriprofiilin ja hinnat
löydät osoitteesta
www.journalisti.fi>ilmoittajille



STIPENDEJÄ JOURNALISMIN PÄIVÄÄN OSALLISTUMISEEN

Valtakunnallinen journalismin päivä järjestetään perjantai-
na 17. lokakuuta 2014 Lume-keskuksessa, Helsingissä.

Jokes jakaa stipendejä pitkämatkalaisten matkakuluihin ja
majoitukseen. Majoitusta tuetaan korkeintaan 100 euroon
saakka.

Hakemus tehdään säätiön sähköisen apurahajärjestelmän
kautta osoitteessa <https://www.aspicore-asp.net/jokes/>.

Haku päättyy 19. syyskuuta mennessä. Hakemukseen liitet-
tävä sitoumus on tulostettava apurahajärjestelmästä, allekir-
joitettava ja postitettava säätiön osoitteeseen. Sitoumuksen
on oltava perillä säätiön toimistolla **26. syyskuuta mennessä**.

Hakijana olevan SJL:n jäsenen jäsenmaksun tulee olla kun-
nossa ja Kopiosto-valtakirjan luovutettu Journalistiliitolle.
Näistä stipendeistä ei synny karenssia Jokesin muihin apu-
rahoihin. Apurahoja ei myönnetä opiskelijoille.

**Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö, PL 252,
00531 Helsinki**

**Lisätietoa säätiön asiamieheltä Anna Kähköselältä,
puh. 050 551 3961, toimisto@jokes-saatio.fi**

Journalismin päivä
Jokes
Jatkot
myöntää
jäsenille
sisältää
Tarkista
Ilkaen
paljastan
Ohjelma
Vainotut
Lume
Henki
seuraava
huijauksen
vaihe
JP
propaganda
Arkkipiispa
Journalistiliiton
lisätiedot
opiskelijoille
työttömille
Mediakeskus
kaikki
Ohjelmassa
majoituskuluihin
ilmoittautuminen
Startuppien
mm.
www.journalistiliitto.fi
miten
lounaan
osallistumismaksuun
aamukahvin
journalismi
JP
Journalistirockissa
propaganda
Arkkipiispa
vaihde
Päivän
JP
Journalistirockissa
propaganda
Arkkipiispa
Hämeentie
Sisältömarkkinointi
perjantaina
stipendejä
liiton
Helsinki
päiväkahvin
vainoajat
hintaa
haastavat
faktat
Hämeentie
Sisältömarkkinointi
perjantaina
stipendejä
liiton
Helsinki
päiväkahvin
vainoajat
hintaa
haastavat
faktat

JP14

Perjantai 17. lokakuuta 2014
Mediakeskus Lume
Hämeentie 135, Helsinki

Ohjelmassa mm:

- Arkkipiispa ja Median Henki
- Journalismia vai ajojahtia?
- Sisältömarkkinointi ja journalismi
- Long Play ja Start up
- Faktantarkistus toimittajan työssä
- Miten paljastan huijauksen -workshop
- Mitä tehdä kun kaikki valehtelevat? Infor-
maatiosota, propaganda ja disinformaatio

Päivän hinta liiton jäsenille 50 €, opiskelijoille, eläke-
läisille ja työttömille 25 € ja ei-jäsenille 150 € sisältää
ohjelman, aamukahvin, lounaan ja päiväkahvin.

Ohjelma, lisätiedot ja ilmoittautuminen:
www.journalistiliitto.fi /JP

Jokes myöntää stipendejä pitkämatkalaisille.
Jatkot Journalistirockissa Gloriassa klo 18 alkaen.



Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

PUHELINVAIHDE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Säästöpankinranta 2, 7.krs., 00530 Helsinki
Sparbankskajen 2, 7. vån., 00530 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADDRESS
Siltasaarenkatu 16, 00530 Helsinki
Broholmsgatan 16, 00530 Helsingfors
PL 252, 00531 Helsinki / Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi (jäsenasiat/medlemsärenden)
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.efternamn@journalistiliitto.fi

VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
www.journalistiliitto.fi / www.journalistforbundet.fi

PUHELINPÄIVYSTYS / TELEFONJOUR

Laki- ja työehtoneuvonta 044 755 5000
(klo 13.00–16.00)
Jäsenmaksut 040 752 5372, 050 366 3501
(klo 9.00–11.30)
Muut jäsenasiat 050 369 4737 (klo 9.00–11.30)
Finka (09) 6120 2855 (ma–to klo 9.00–11.00)

TELEFONJOUR

Kollektivavtalsrådgivning 044 755 5000
(kl. 13.00–16.00)
Medlemsavgifter 040 752 5372, 050 366 3501
(kl. 9.00–11.30)
Övriga medlemsärenden 050 369 4737
(kl. 9.00–11.30)
A-kassa (09) 6120 2855 (ma–to klo 9.00–11.00)

JÄRJESTÖJOHTO / ORGANISATIONSLEDNING

Puheenjohtaja **Arto Nieminen** 0400 981 957
Edunvalvontajohtaja **Petri Savolainen** 050 534 2485
Talous- ja hallintojohtaja **Helena Visti** 050 568 5440
Sihteeri **Anne Salonen** 040 529 0449

TYÖEHTOYKSIKKÖ/INTRESSEBEVAKNINGSENHET

Valter Aaltonen, työehtoasiamies 050 525 8252
Sanna Nikula, työehtoasiamies 0400 548 708
Tytti Oras, työehtoasiamies 050 567 3418
Jussi Salokangas, työehtoasiamies 050 377 6211
Terhi Tarvainen, työehtoasiamies 050 562 4137
Päivi Isoniemi, sihteeri 040 594 8000
► *koulutusjärjestelyt/ utbildningsarrangemang*

JÄRJESTÖYKSIKKÖ / ORGANISATIONSENHET

Marja Palmunen, järjestöasiamies 050 359 3829
Nina Porra, koulutusasiamies 050 307 1764
Juha Rekola, asiamies 040 512 0036
Jaakko Kilpeläinen, tiedottaja 050 346 0764

TOIMISTO / KONTOR

Tuire Leppänen 050 369 4737 (klo 9.00–11.30)
► *jäsenyys, pressikortti*
Arja Katila 050 366 3501 (klo 9.00–11.30)
► *jäsenmaksut, yhdistykset, osasto ja muut jäsenasiat*
Tea Sahlberg 040 752 5372 (klo 9.00–11.30)
► *jäsenmaksut*
Annamari Schildt, taloussihteeri 044 500 0013
(ma–to)
Mari Metsikkö, toimistovirkailija (09) 6122 330

taka-ikkuna

KIRJOITTAJINA VUOROTTELEVAT JOURNALISTIN TOIMITTAJAT.

Uutta muotoa kaihtamatta

Anteeksi *Hesarin* data-journalismivelho **Esa Mäkinen**: olen ilkkunut selkäsi takana. Elokuussa kehuut kolumneissasi testejäne hyväksi journalismiksi. Pari päivää myöhemmin julkaisitte ”Minkä vuosikymmenen lapsi olet ruokamuistojesi perusteella?” -testin. ”Heille, jotka ovat unohtaneet syntymävuotensa”, vinoili myös huumorijulkaisu *Lehti*. Että sekö on sitten hyvää journalismia?

Pian oli myönnettävä, että itse olen vanhoillinen ankeuttaja. Kävi näet niin, että yhdysvaltalainen *Buzzfeed* -sivusto arvioitiin yli kolme kertaa arvokkaammaksi kuin *The Washington Post*. *Buzzfeed* on tullut tunnetuksi nimenomaan testeistä, listajutuista ja hassuista gif-kuvista. Se kasvattaa liikennettään huimaa vauhtia ja tavoittelee tosissaan digitaalisen median ykköspaikkaa.

Samaan aikaan kun vanha kaarti vielä miettii vastustaan, *Buzzfeed* nokittaa laajentamalla vauvalaiskiaisista Ukrainan kriisiin ja muihin oikeisiin aiheisiin. Sen tutkivan journalismin yksikköä johtaa Pulitzer-palkittu toimittaja.

Buzzfeedin tärkein oppi ei ole, että klikkihömpällä voi rahoittaa vakavia juttuja. Vain keampi läksy on, että tapamme käyttää mediaa on muuttunut – ja muuttuu. Luemme juttuja lukuisista eri välineistä. Kaipaamme oivaltavaa kuvan ja tekstin yhteispeliä. Janoamme uutisia, joita päivittellä kavereiden kesken. Sellaisten tekeminen laadukkaasti vaatii aikaa ja ammattitaitoa. Helpompi on kirjoittaa muotoon, jota on treenattu useampi vuosisata.

Esa ja muut kokeilijat, olette oikeassa: on rohkeasti testattava uusia muotoja välittää tietoa. Tulee vielä aika, jolloin testit aikuistuvat palkituksi laatujournalismiksi.

Marja Honkonen

Kuolema tulee nyt

”Milloin Ebola iskee Suomeen?”, kyseli *Iltalehti* lööpissään elokuun alussa.

”Armoton virus on tappanut historiallisen paljon ihmisiä”, lehti maalaili.

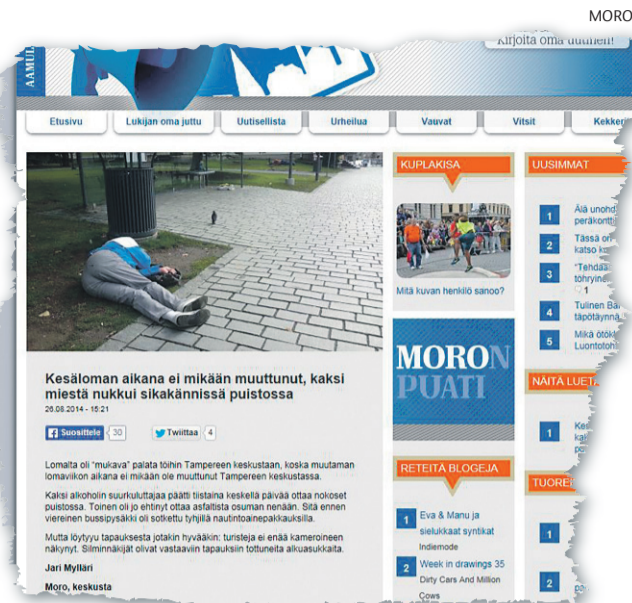
Ebola-virus on tartuttanut Länsi-Afrikassa noin 2 700 ihmistä. Näistä 1 500 on menehtynyt tautiin. Ei ole mitään syytä vähätellä epidemian vaikutusta elämään esimerkiksi Sierra Leonessa. ”Tappava verenvuototauti” kuulostaa kamottavalta. En mieluusti sairastuisi.

Silti väsyttää huomata, kuinka keltainen lehdistö on taas saanut influenssahysterioista tutun pelotteluvaihteen silmään. Maailman mittakaavassa marginaalisen taudin paisuttelu suomalaistenkin turvallisuutta uhkaavaksi pandemiaksi on groteskia, kun samaan aikaan tuberkuloosi tappaa kolme miljoonaa ihmistä vuosittain.

Maailmanlopun otsikointi ei yleensä ole linjassa uutisten sisällön kanssa. EU-maissa epidemiariskiä pidetään häviävän pienenä. Silti keskustelupalstoilla huudetaan rajoja kiinni, ja taas Afrikka on pimeyden sydän.

Voisiko Suomea vaihteen vuoksi pelotella jollakin todennäköisemmällä uhalla? Vaikka zombi-apokalypsilla?

Manu Haapalainen



Journalismin tiellä. Töihinpaluu oli rankkaa Aamulehti Morossa 26. elokuuta. Tampereen juopot eivät olleet loman aikana muuttaneet miksiäkään, ja siitä joutui heti tekemään uutista. - Nina Erho

Turha tarkistella?

Facebookissa levinneestä **Juha Rädyn** sankaritarinasta kasvoi elokuun viimeisellä viikolla nopeasti iso uutinen iltaapäivälehtiin ja muidenkin sanomalehtien sivuille.

19-vuotiaan nuorukaisen puuttuminen bussissa todistaansa koululaisen kiusaamiseen tuntuu tietenkin nostattavalta. Siltikin ihmetyttää, että minkään lehden uutisjutuissa ei mainittu, onko Rädyn kertomuksen todenperäisyyttä ja sen yksityiskohtia varmiste-

tettu mistään muusta lähteestä kuin Rädyltä itseltään. *Iltalehdestä* vastattiin asiaa tiedustellessani Rädyn vaikuttaneen haastateltaessa niin rehellistä, että uutinen katsottiin luotettavaksi. HSL:n bussikuskia, kiusattua poikaa, tai tapauksen todistajia ei oltu yritetty tavoitella. Kiirekin oli.

Tätä kirjoittaessa ei ole mitään syytä epäillä Rädyn kertomuksen todenperäisyyttä. *Iltalehden* kirjoittelu painottui sen kertomiseen, että somessa leviää tällainen kirjoitus. Kilpailijoilla juttu oli selvemmin

uutinen.

Tuntuu erikoiselta, että vielä Enkeli-Elisan jälkeen uutislähteeksi riittää yksi henkilö ja hänen Facebook-päivityksensä.

Manu Haapalainen

Mies vanhenee

Iltasanomat.fi kertoi 21. elokuuta, että elokuvaohjaaja **Antti J. Jokisen**, 46, ”ulkonäkö on muuttunut vuosien varrella melkoisesti”. Tätä havaintoa todistetaan valokuvin.

Vuonna 1997, jolloin Jokinen oli 29, hän näytti nuoremmalta kuin tuoreimmassa kuvassa, joka on otettu tänä vuonna.

Yhdeksässä eri aikoina otetussa kuvassa Jokisella on välillä pitkät hiukset auki, välillä kiinni; usein tukka on lyhyt. Vuonna 2012 hänellä näkyy olevan parta, samoin kuin tänä vuonna.

Jutussa mainitaan myös Jokista vastaan Lapissa nostettu petossyyte. Se, että Jokinen kiistää syyllisyytensä, ei ole juttuun mahtunut.

Naispoliitikkojen ja -urheilijoiden ulkonäöstä kirjoittelu ei ole lisännyt journalismin uskottavuutta näinä sekavina aikoina. On puhuttu tasa-arvo-ongelmasta.

Sen voisi ratkaista toisinkin kuin laajentamalla moukkamaisuuden koskemaan myös keski-ikäisiä miehiä.

Ari Lahdenmäki

Toimitusvaikeuksia

